

ENSENYAMENT DE MESTRES

EDUCACIÓ INFANTIL

TREBALL DE FI DE GRAU

**ELS AMBIENTS, UNA PROPOSTA EDUCATIVA EN FAVOR DE LA
MILLORA DE LA MOTRICITAT DE L'ALUMNAT D'EDUCACIÓ
INFANTIL:**

UN ESTUDI DE CAS A P3-B

Laura Balfegó Durán

Tutor: Víctor Grau Ferrer

Tarragona, 31 de maig de 2021

RESUM

Aquest treball d'investigació té com a objectiu principal desenvolupar la motricitat dels infants de P3-B d'una escola del Baix Ebre a través dels ambients d'aprenentatge. En primer lloc, es va cercar informació sobre la metodologia dels ambients i la seva estructuració i la motricitat en l'etapa d'infantil, concretament, en els infants de tres anys, per després analitzar-la detalladament. En segon lloc, es va portar a terme un estudi de cas a un grup d'alumnes de tres anys, mitjançant el disseny i la implementació d'una unitat didàctica anomenada "Ambients Infants". Aquesta va estar centrada en el treball i desenvolupament de la seva motricitat global i finalment amb la finalitat de descriure les seves accions en ells. Així doncs, per mitjà de totes les propostes i gralles d'observació es van extreure les dades més rellevants relacionades amb la motricitat. En tercer lloc, gràcies a la pràctica viscuda i als fets obtinguts, es va aconseguir uns resultats positius i satisfactoris sobre els moviments motors globals dels infants, concretament, els patrons motors, el salt, l'A.T.P.E. i la coordinació dinàmica general, i les habilitats motrius fines, com les accions manuals i la coordinació de l'ull – mà en els diferents ambients. Finalment, amb tot el conjunt es va poder donar resposta a la pregunta *Com els ambients desenvolupen la motricitat dels infants de P-3B d'una escola del Baix Ebre*, i es va demostrar que la metodologia juntament amb les seves propostes d'activitat, són un recurs que millora de manera positiva la motricitat total dels infants de tres anys.

Paraules clau: ambients d'aprenentatge, desenvolupament, motricitat, infants, educació infantil.

RESUMEN

Este trabajo de investigación tiene como objetivo principal desarrollar la motricidad del alumnado de P3-B de una escuela del Bajo Ebro a través de los ambientes de aprendizaje. En primer lugar, se buscó información sobre la metodología de los ambientes y su estructuración y la motricidad en la etapa de infantil, concretamente, en los niños y niñas de tres años, para después analizarla detalladamente. En segundo lugar, se llevó a cabo un estudio de caso a un grupo de alumnos/as de tres años, mediante el diseño y la implementación de una unidad didáctica llamada "Ambientes Infantiles". Esta está centrada en el trabajo y desarrollo de su motricidad global y final con la finalidad de describir sus acciones en ellos. Así pues, por medio de todas las propuestas de actividad y las tablas de observación se extrajeron los datos más relevantes relacionados con la motricidad. En tercer lugar, gracias a la práctica realizada y a los

hechos obtenidos, se consiguió unos resultados positivos y satisfactorios sobre los movimientos motores globales del alumnado, concretamente, los patrones motores, el salto, la A.T.P.E. y la coordinación dinámica general, y las habilidades motrices finas, como son las acciones manuales y la coordinación del ojo – mano en los diferentes ambientes. Finalmente, con todo se pudo dar respuesta a la pregunta *Cómo los ambientes de aprendizaje desarrollan la motricidad del alumnado de P3-B de una escuela del Bajo Ebro*, y se demostró que la metodología juntamente con sus propuestas de actividad, son un recurso que mejora de manera positiva la motricidad total de los niños y las niñas de tres años.

Palabras clave: ambientes de aprendizaje, desarrollo, motricidad, alumnado, educación infantil.

ABSTRACT

This research project is aimed to develop the mobility of 3-year-old infants in the one school of the Baix Ebre through learning environments. First, information about the methodology of environments and their structure and more specifically the mobility in the infant stage, was searched in order to be closely analyzed. Subsequently, a case study in a group of 3-year-old students was developed, via the design and implementation of a didactic unit named “Child Environments”. This didactic unit was focused on the work and development of their general and fine mobility with the purpose of describing their actions on them. Therefore, using all the proposals and observation tables, the most relevant data regarding the mobility were extracted. Thanks to the gained experience and the obtained facts, positive results about the global motor movements of the infants, more precisely the motor patters, the jump, the balancing tonic-postural activity and the dynamic coordination; as well as the fine motor skills, such as the manual actions and the eye-hand coordination in the different environments were obtained. Finally, all the data together could answer the question *How the environments develop the mobility of the infants of the P3-B class from the one school of the Baix Ebre*, and proved that the methodology, together with its activity proposals, are a resource that positively improves the total mobility of 3-year-old infants.

Key words: learning environments, development, mobility, infants, primary education

ÍNDEX

1.	INTRODUCCIÓ	1
2.	MARC TEÒRIC	3
2.1.	CAPÍTOL 1 AMBIENTS D'APRENENTATGE	3
2.1.1.	Definició i característiques	3
2.1.2.	Antecedents teòrics	5
2.1.3.	Estructura dels ambients a l'etapa d'infantil	10
2.1.4.	Aportacions dels ambients en el desenvolupament infantil	20
2.2.	CAPÍTOL 2 MOTRICITAT	23
2.2.1.	Definició i característiques	23
2.2.2.	Motricitat global	25
2.2.3.	Motricitat fina	27
2.2.4.	Importància de la motricitat a l'educació infantil i el currículum	29
3.	MARC METODOLÒGIC	33
3.1.	Pregunta d'investigació	33
3.2.	Objectius	33
3.3.	Disseny	34
3.4.	Resultats	47
3.5.	Conclusions	52
4.	BIBLIOGRAFIA	55
5.	ANNEXOS	59

1. INTRODUCCIÓ

Actualment la societat ha canviat en diferents àmbits, tant que això, ha comportat la necessitat d'introduir nous recursos i d'elaborar noves estratègies per poder afrontar aquests nous reptes, i donar resposta a la comunitat influïda. Un d'ells és l'educació, que des de fa molts anys està innovant, i ha passat de ser merament tradicional i autoritària a més activa i flexible. A més a més, alhora ha anat instaurant mètodes i equipaments rics i variats, per tal de millorar l'ensenyament i aprenentatge de tot l'alumnat dels diferents centres educatius, i deixar enrere totes les pràctiques educatives clàssiques, que malauradament encara són presents a molts d'ells.

Aquestes modificacions vénen donades dels pensaments i de les idees dels precursors i representants de l'Escola Nova i d'autors teòrics contemporanis. Per tant, gràcies a aquests s'han pogut implantar diferents canvis pedagògics al sistema educatiu, concretament, en l'organització de l'equip directiu i dels docents, la incorporació de professionals variats, l'estructuració dels espais de l'escola, la distribució de les aules, l'adquisició de nous materials de treball i de joc, l'establiment de projectes, l'ús de noves metodologies i formes de treballar, el rol actiu de l'alumnat, el rol de guia i acompanyament del docent, i l'atenció a la diversitat fomentant la coeducació. Aquests juntament amb el paper que desenvolupen els docents diàriament, formant-se, investigant eines, portant a terme noves maneres d'ensenyar i avaluar, són primordials perquè una escola actual funcioni i l'alumnat obtingui una educació significativa.

En els últims anys, han estat moltes les escoles que han començat a implementar propostes educatives innovadores de grans referents històrics de l'educació, com són: els racons de Maria Montessori, els tallers de Freinet, els tallers d'expressió artística (ateliers) de Loris Malaguzzi, i els ambients de Rebeca Wild, ja que totes estan formades per activitats de caràcter lúdic i alhora educatiu on fan a l'alumnat centre del seu aprenentatge, permetent-li desenvolupar totes les seves dimensions (M. A. Riera et al., 2014). És per això, que s'han introduït a totes les etapes, encara que a la d'infantil reben més èmfasi per l'ús constant del joc en l'educació. Així doncs, una de les que més s'utilitza és els ambients, essent un escenari clau que atén les necessitats i els interessos de l'alumnat i els permet explorar, compartir, investigar i aprendre d'una manera autònoma i significativa.

D'aquesta manera, es pot definir els ambients com una metodologia activa que proporciona uns espais preparats i temàtics amb unes propostes educatives i diferents materials, on l'infant és el protagonista del seu aprenentatge i circula lliurement per tots ells guiant-se per les seves motivacions i curiositats. A més, li ofereixen oportunitats de compartir experiències amb els iguals o els docents, posar en pràctica el joc i altres activitats, d'experimentar amb diferents materials, d'investigar i crear hipòtesis, com també li permeten desenvolupar les seves habilitats cognitives, socials, afectives, motores i motrius. Aquestes dues últimes són importants en l'etapa d'infantil, ja que tenen un paper fonamental en el desenvolupament de l'activitat de l'infant i en l'obtenció dels seus aprenentatges (Rigal, 2006). Per tant, convé destacar que en els ambients es desenvolupa contínuament la motricitat de l'infant en els diferents microespais potenciant les seves habilitats motores globals i les motrius fines, com també, la seva coordinació.

En definitiva, el tema d'aquest treball d'investigació són els ambients i la motricitat a l'etapa d'infantil. De manera que s'indaga com els ambients, proposta educativa desenvolupen la motricitat dels infants de P3-B d'una escola del Baix Ebre. Llavors, primer s'elabora el marc teòric a través de la informació cercada a les bases de dades *Web of Science* i *Scopus*, a la revista digital *Racó* i a llibres impresos sobre els dos conceptes esmentats, per després fer el marc metodològic. En aquest es fa un estudi de cas al grup esmentat, implementant-los unes sessions d'ambients centrades a desenvolupar la seva motricitat. De manera que per mitjà d'aquestes i uns instruments es recullen les dades observades i viscudes, a fi d'extreure uns resultats i elaborar unes conclusions que permetin verificar la pregunta d'investigació plantejada *Com els ambients desenvolupen la motricitat dels infants de P3-B d'una escola del Baix Ebre?*, i els objectius marcats.

2. MARC TEÒRIC

2.1. CAPÍTOL 1 AMBIENTS D'APRENTATGE

2.1.1. Definició i característiques

Per entendre el concepte d'*ambients*, inicialment cal conèixer la definició proposada per l'enciclopèdia catalana i les percepcions de diferents autors, per així crear-ne una pròpia d'ambients d'aprenentatge.

Segons l'enciclopèdia catalana, la paraula *ambient* prové del llatí “*ambiens, -ntis*” i significa “que envolta”. A més, també es troben definicions relacionades amb diferents àmbits. En l'arquitectònic, és un “conjunt d'elements que integren el camp de percepció visual.”. En l'ecològic, com a “conjunt de factors físics, químics i biològics a què resta sotmès un ésser viu.” i com a “medi”. I en el psicològic, “conjunt d'elements que poden actuar sobre l'individu.”

Aquestes donen una idea general del concepte, però són els següents autors que proporcionen unes definicions més profunditzades i centrades en l'àmbit educatiu:

- Yenny Otálora Sevilla defineix “els ambients com un escenari de construcció de coneixements en el que un agent educatiu – o institució educativa, organització o grup cultural - genera intencionalment un conjunt d'activitats i accions dirigides a garantir la consecució d'un objectiu d'aprenentatge ampli pertinent per al desenvolupament de competències en un o diversos dominis de coneixement d'un o més alumnes provinents a una cultura” (Otálora, 2010, p. 74).
- Jakeline Duarte puntualitza que “els ambients són espais que possibiliten la comunicació i els retrobaments amb les persones, donar lloc a materials i activitats que estimulin la curiositat, la capacitat creadora i el diàleg, i on es permeti l'expressió lliure de les idees, interessos, necessitats i estats d'ànim de tots i sense excepció, en una relació ecològica amb la cultura i la societat en general” (Duarte, 2003, p. 8).
- Maria Lina Iglesias des d'un punt de vista escolar, entén “els ambients d'aprenentatge com una estructura de quatre dimensions clarament definides i interrelacionades entre si”. Aquestes són: la “física”, referenciant que hi ha a l'espai i com s'organitza, “temporal”, quan i com s'utilitza, “funcional”, per a què s'utilitza i amb quines condicions, i “relacional”, qui l'utilitza i amb quines condicions (Iglesias, 2008, p. 52).

A partir d'aquestes, es pot definir els *ambients d'aprenentatge* com espais ben cuidats, preparats i de lliure circulació on es creen uns microespais o propostes d'activitat temàtiques amb diferents materials. A través d'aquests, es captiva la curiositat de l'alumnat i es desperta els seus interessos i les seves motivacions per desenvolupar els seus aprenentatges significatius i de qualitat.

En els ambients, l'infant és el protagonista del seu procés d'aprenentatge i lliurement decideix què vol fer i on vol anar, és a dir, es mou segons els seus interessos i les seves necessitats. En canvi, el docent adquireix un rol de guia i d'acompanyant respectant el seu ritme. A més, és ell qui organitza l'espai preparat i les propostes adaptant-ho a les necessitats de tot l'alumnat.

A continuació, s'expliquen les característiques principals de la metodologia dels *ambients* per entendre de forma global en què consisteix. Aquestes són les següents:

- **Espai:** es forma per un conjunt d'espais preparats i amb unes condicions estètiques. Cada un d'ells té una temàtica, uns materials, un mobiliari, unes llums, olors, etc. Aquests acostumen a ser de lliure circulació, és a dir, els infants es dirigeixen on volen segons els seus interessos.
- **Temps:** és flexible i no hi ha un cert temps per a cada proposta o activitat. A més, respecta el ritme de cada infant i permet que es desenvolupi sense presses ni pressions. Aquest no es divideix en les diferents matèries establertes a l'escola.
- **Materials:** són rics, estimuladors i variats. En els ambients es poden trobar: aliments, elements de la naturalesa i reciclats, pintures, estris, joguines, disfresses... Tots ells són potenciadors i afavoridors de l'aprenentatge perquè cada un té unes propietats, textures, olors i colors.
- **Agrupaments:** es creen grups heterogenis d'infants de diferents edats, ritmes i característiques. D'aquesta manera, es potencia l'aprenentatge cooperatiu i internivell, i s'afavoreix les relacions entre els iguals i els docents.
- **Propostes:** s'ofereixen diverses propostes d'activitat que engloben la totalitat d'àrees del currículum. Aquestes poden ser d'experimentació, d'acció, de descobriment, manipulació, construcció, lògica-matemàtica, lectoescriptura, de joc, comunicació i representació, motrius, simbòliques... A través d'aquestes es potencia el desenvolupament integral de l'alumnat.

2.1.2. Antecedents teòrics

2.1.2.1. Inspiradors i influències pedagògics

La metodologia dels ambients apareix després de moltes evolucions i molts canvis en l'educació. Aquestes progressions es van produir per diferents inspiradors teòrics¹ i les seves influències pedagògiques, que a través dels seus pensaments i mètodes, van renovar l'ensenyament-aprenentatge per oferir-lo ric i de qualitat als infants.

Per començar, un dels primers autors contemporanis i influents en ells va ser Carl Rogers (1902 – 1987), psicòleg educatiu i clínic conegut per centrar la teràpia en l'individu. Afirmava que l'educació havia d'estar focalitzada amb l'infant i el seu aprenentatge havia de ser autònom i sense direccions, en un entorn basat en la llibertat. A més, identificava tres condicions necessàries per a la pràctica educativa i la creació de les relacions entre docent-alumne: “empatia, autenticitat i el positivisme”. Remarcava que si el docent les obtenia i les mostrava a l'alumnat, aquests adquiririen més fàcilment els aprenentatges. (Swan et al., 2020). Aquest autor amb els ambients es comparteix que l'aprenentatge està dirigit a tot l'alumnat i adaptat a les seves necessitats, i que cada infant el desenvolupa de manera autònoma movent-se per mitjà dels seus interessos en un entorn lliure sense.

El segon, Loris Malaguzzi (1920 – 1994) educador, pedagog i creador de la filosofia educativa de Reggio Emilia. Defensava que l'escola havia de ser un lloc habitable, d'identitat i de relacions entre les persones que la formaven, donant un paper rellevant als seus ambients i a la seva organització (M.A. Riera, 2005). Considerava que l'infant era el protagonista del seu aprenentatge i que ell mateix construïa els seus propis coneixements a través de la seva curiositat, dels seus dubtes i de les connexions que tenia amb l'ambient, els iguals, els mestres i les famílies. Així mateix, el docent era l'encarregat de fer la documentació pedagògica, material imprescindible per a la comunitat de Reggio (Moss i Rinaldi, 2004). A més, donava molta importància a les intel·ligències que interactuen i combinen en cada infant i als diferents llenguatges pels quals poden expressar-se. D'aquesta manera, Malaguzzi coincideix amb Gardner quan parla dels “llenguatges”, de forma metafòrica, per mencionar a les “intel·ligències” de Gardner (Mphahlele, 2019).

De Malaguzzi amb els ambients es comparteix la importància de l'aula o l'espai i de la seva organització, ja que és un punt clau pel desenvolupament de coneixements i relacions de

¹ Informació consultada (SomDocents, 2021).

l'alumnat. També, es coincideix amb el desenvolupament de tots els llenguatges en les propostes dels espais aconseguint l'educació integral de l'alumnat.

La tercera, Rebeca Wild (1939 – 2015) pedagoga alemanya i fundadora del Centre educatiu Pestalozzi “Pesta” juntament amb el seu espòs Mauricio. Ells dos van ser els pioners de la creació dels *ambients d'aprenentatge* (Wild, 2004).

A “l'escola Pesta” no s'impartien ensenyaments ni s'utilitzaven els mètodes formals (exàmens, notes i programes externs). Era un entorn obert, on es creaven “ambients” rics i preparats, dotats d'activitats i de materials. Per tant, a través d'aquests es desenvolupaven aprenentatges basats en “l'amor, el respecte i la llibertat”, i adaptats a les necessitats i etapes maduratives de l'alumnat de 3 a 18 anys. Els seus espais eren internivell, és a dir, llocs on s'agrupaven infants de diferents edats i característiques. A més, en ells predominava la seva activitat espontània i les seves relacions. L'alumnat decidia segons els seus interessos i el seu nivell maduratiu que fer, i els docents s'encarregaven d'oferir-los suport emocional i humà (Wild, 2004).

Com es pot veure, la metodologia emprada a “l'escola Pesta”, és idèntica a la dels *ambients*, ja que gràcies a ells i al canvi que van fer per oferir al seu fill una bona educació, es va originar aquesta nova manera de treballar. D'aquesta manera, dels Wild amb els ambients es comparteix la seva metodologia.

L'últim, Howard Gardner (1949) psicòleg estatunidenc, conegut per la formulació de la “teoria de les intel·ligències múltiples” on en planteja “8 tipus”. Afirmar que cada individu té totes les intel·ligències, però que unes es desenvolupen i destaquen més i altres menys. Aquestes són: “lingüística, espacial, lògic-matemàtica, musical, la cinestèsica, interpersonal, intrapersonal i la naturalista²” (Carrillo i López, 2014).

² Les vuit intel·ligències de Gardner. *Lingüística*: habilitat d'utilitzar el llenguatge, sigui escrit, oral i gestual; *Espacial*: habilitat que permet observar el món i tots els aspectes que l'envolten.; *Lògic-matemàtic*: habilitat per raonar d'una manera lògica i resoldre problemes; *Musical*: habilitat d'interpretar la música i la seva composició i tocar instruments; *Cinestèsica*: habilitats motores i corporals que permeten una bona coordinació de totes les parts del cos; *Interpersonal*: habilitat de comunicar-se, d'interaccionar i d'entendre als altres; *Intrapersonal*: habilitat de conèixer-se a un mateix i de dirigir els propis sentiments i emocions i d'establir reptes personals; *Naturalista*: habilitat d'entendre i de conèixer els fenòmens de la naturalesa.

Finalment, de Gardner amb els *ambients* es comparteix el desenvolupament de les vuit intel·ligències. En els microespais de l'*ambient* es creen propostes variades que treballen diferents àmbits educatius i alhora es desenvolupen totes les intel·ligències i dimensions de l'alumnat.

2.1.2.2. Metodologies precursores

Les metodologies precursores del treball per ambients són: els “racons”; espais preparats, dins o fora de l'aula, amb unes propostes de joc o activitat; i els “tallers”; espais ubicats a una aula on es porten a terme unes propostes d'activitat. Aquestes tenen en comú la inclusió de tot l'alumnat en la seva realització, gràcies a l'organització dels espais i materials adaptats a les seves necessitats. (M. A. Riera et al., 2014)

Pel que fa als “racons” i als “tallers” amb els ambients, esmentar que tots tres, ofereixen propostes dissenyades per a tots els infants a diferents espais de l'escola, sigui a l'aula de referència o fora d'ella, a una altra aula o a l'exterior. A continuació es defineixen els dos primers conceptes on es veuen les diferències entre ells.

Els racons

Els *racons* són espais preparats ubicats a l'aula, a l'exterior o als passadissos, formats per unes propostes d'activitats variades i uns materials, on l'alumnat es dirigeix de manera individual o en petit grup a realitzar-les sense l'observació contínua del docent. En aquests, poden coincidir grups d'infants fent diferents accions seguint el seu ritme (M. A. Riera et al., 2014).

Aquests poden ser polivalents, de manera que la seva funció pot canviar mentre transcorre el dia, és a dir, el racó de la lectura situat a la catifa, pot ser utilitzat per fer l'assemblea matinal o dur a terme l'hora del conte, però també fixes, tenint-los en un lloc estable sense canviar-los. A més, tots ells sempre han d'estar delimitats per zones perquè l'alumnat vegi clarament l'activitat que es porta a terme a cada una i l'espai que té per fer-la (M. A. Riera et al., 2014).

El paper de l'alumnat en aquests és actiu i es mou segons les seves necessitats i els seus interessos. A través de la seva autonomia i iniciativa pròpia, descobreix, decideix, investiga, crea, comparteix, s'expressa i aprèn, d'una manera dinàmica i lúdica. En canvi, el docent ha de

transmetre'ls seguretat i confiança creant un entorn càlid, i proposa'ls accions a fer, però sense dirigir-los ni pressionar-los (M. A. Riera et al., 2014).

Aquesta metodologia prové de l'Escola Nova on es defensava una educació activa centrada en l'alumnat. Però, en els *racons* es troben influències pedagògiques dels autors teòrics següents:

- Maria Montessori (1870 – 1952) considerava que els “ambients” havien d'estar “preparats”, ordenats i adaptats a les “etapes de desenvolupament” de l'alumnat. En els espais que preparava promovia el desenvolupament sensorial dels infants a través de la seva repetició espontània. Tots els materials i activitats que oferia estaven dissenyats amb la finalitat de facilitar el seu aprenentatge i de fomentar l'acció espontània (Catherine et al., 2020).
- Ovide Decroly (1871 – 1932) destacava que el desenvolupament de l'aprenentatge de l'alumnat havia de ser globalitzat. D'aquesta manera, elaborava propostes d'activitat que partien del “centre d'interès” dels infants, fent-los així el centre del seu aprenentatge (van Gorp, 2011).
- Édouard Claparède (1873 – 1940) defensava “l'educació funcional” on afirmava que l'ensenyament de l'alumnat havia de coincidir amb els seus interessos, ja que la base de la seva educació es realitzava des del seu interior. L'autor donava importància al joc i el considerava un recurs didàctic necessari per al desenvolupament dels infants i del seu aprenentatge (Hofstetter i Schneuwly, 2009.)
- Celestin Freinet (1896 – 1966) proposava una educació per al treball i afirmava que l'escola havia d'adoptar la forma de “taller”. Per tant, va crear-ne de dos tipus: un dedicat als “treballs manuals” on es fomentava l'activitat espontània de l'alumnat i l'altre, relacionat amb “l'activitat evolucionada, actualitzada i intel·lectual” on es desenvolupava l'expressió escrita i artística, la documentació, entre d'altres (González, 2013).

Tots aquests tenien uns principis semblants on defensaven que l'infant era el protagonista del seu aprenentatge i que aquest s'havia d'adaptar a les seves necessitats. A més, defensaven un aprenentatge actiu a través de materials rics i variats deixant de costat els llibres de text i els mètodes tradicionals.

Per tant, es pot definir els racons com una organització de l'aula en diversos espais, on cada un d'ells ofereix unes propostes de joc o d'activitat adaptades al nivell maduratiu de l'alumnat.

Els tallers

Els “tallers” són espais ubicats a fora de l'aula dedicats a unes activitats concretes, on l'alumnat amb grups es dirigeix, setmanalment o no, a fer-les. Aquests es porten a terme a una aula d'ús comú, com ara la de plàstica o el laboratori, per tant, no hi ha cap alteració a l'aula de referència de l'alumnat ni a l'estructura de l'escola (M. A. Riera et al., 2014).

Així doncs, es pot dir que són llocs d'elaboració, de pràctica, d'aprenentatges, d'invenció, de creació i de descobriment que desenvolupen l'aprenentatge integral dels infants. A més, poden ser: d'ús fix o variable, és a dir, utilitzar sempre les mateixes propostes o canviar-les; de dedicació estable o rotativa, estar al mateix taller o anar canviant en els que hi ha disponibles; de treball lliure o obligatori, portar a terme l'activitat sense consignes o amb aquestes; i de participació en grup classe o petits grups, fer el taller amb tot el grup o només amb la meitat (M. A. Riera et al., 2014).

Un dels referents del treball per tallers és Freinet, ja que defensava l'escola com a forma de “taller”, creant-ne de diferents perquè l'alumnat pogués experimentar, inventar i comunicar-se lliurement en ells per adquirir nous coneixements (M. A. Riera et al., 2014).

Per tant, els tallers són espais situats a una aula externa de la principal on es porten a terme propostes d'activitat específiques amb grups d'infants. D'aquests, se'n poden distingir de diversos tipus segons el seu ús, el seu funcionament i la seva organització. Per tant, a continuació es definiran dos dels més representatius per a la metodologia dels *ambients*, que són els “tallers d'expressió” i els “tallers integrals”.

Els tallers d'expressió

Loris Malaguzzi crea els “ateliers o tallers” amb els “atelieristes”, persona amb formació i competència artística, a les escoles de Reggio Emilia. Aquests són espais amb molts colors que ofereixen una varietat de materials i tècniques artístiques, per a l'expressió dels diferents llenguatges que té l'infant a través de la seva acció, el seu pensament i la seva imaginació (Vecchi, 2004). Per tant, els “ateliers” i “atelieristes” neixen amb la finalitat de reconèixer que les persones poden manifestar-se amb molts llenguatges, i que cada un d'ells, té dret a desenvolupar-se. Així és com Malaguzzi referenciava “els cent llenguatges dels infants”

(Hoyuelos, 2006,). D'aquesta manera, l'alumnat construeix el seu coneixement a través de la pluralitat dels llenguatges que desenvolupa als ambients de l'escola (Cavallini et al., 2017).

Els tallers integrals

Els tallers integrals són espais ubicats dins de l'aula, totalment transformats, on es fan activitats específiques i temàtiques, per a tot el grup-classe. Per tant, desapareix l'aula tradicional i es transforma completament aprofitant cada racó mort, per fer-la un espai global, comú i unitari (Torio, 1997).

Aquests faciliten l'accés a molts materials gràcies a la multitud d'espais que s'ofereix. A més, en ells es porten a terme activitats relacionades amb totes les àrees, de manera que es potencia el desenvolupament integral de l'alumnat. També, a través de la seva estructuració s'afavoreix l'aprenentatge cooperatiu, ja que es permet la interacció i cooperació entre els iguals i els docents. És més, fomenten l'autonomia, la creació d'hàbits, el respecte. Per tant, l'alumnat en ells aprèn jugant, manipulant, descobrint, relacionant-se, imaginant, d'una manera dinàmica i motivadora, i guiant-se amb els seus interessos (Torio, 1997).

Un cop definides aquestes dues metodologies, es pot veure que els ambients comparteix aspectes concrets amb els "racons" i els "tallers", quant a la preparació de propostes a un espai en concret. Però, és exactament amb els "tallers integrals" amb qui tenen una gran similitud, atès que en els dos es transformen les aules i els espais de l'escola per oferir propostes d'activitat variades i específiques.

Tot i això, els ambients van més enllà pel que fa a l'organització espacial, temporal i funcional, i al paper del docent i de l'alumnat. A continuació, es veuen les característiques principals de cada un d'ells.

2.1.3. Estructura dels ambients a l'etapa d'infantil

Pel que fa a la creació d'un ambient d'aprenentatge, prèviament, s'han de tenir en compte quatre dimensions. Aquestes, s'han de desenvolupar adequadament i alhora han d'estar relacionades, per tal de formar un espai educatiu de qualitat que permeti el desenvolupament d'activitats de l'alumnat i el seu aprenentatge.

Tanmateix, segons l'autora Lina Iglesias les dimensions a considerar, són les següents: (Iglesias, 2008, p. 53)

- La *dimensió física*: es refereix a l'espai físic i les seves condicions estructurals, és a dir, a l'amplitud, la superfície, les parets, les finestres, la llum i els colors. També, als elements que el formen, com ara el mobiliari, els elements materials i la decoració, i a la manera en com s'organitzen i es distribueixen en ell.
- La *dimensió funcional*: es refereix a la manera d'utilitzar l'aula i d'organitzar-la per zones dedicades a diferents propòsits com ara a la realització d'activitats principals, de rutines, al resguard de materials, entre d'altres. També, al tipus d'activitat que es pot realitzar (activitats de joc simbòlic, de moviment, d'expressió, de comunicació, d'experimentació, d'observació, entre d'altres) i la seva polivalència, és a dir, la possibilitat d'oferir a una zona diferents usos.
- La *dimensió temporal*: es refereix al temps o durada de l'activitat relacionat a l'espai on es durà a terme. També, al ritme que mostra el grup-classe.
- La *dimensió relacional*: es refereix a les relacions que s'estableixen a l'espai, la manera d'accedir, lliure o dirigida, les normes que hi ha establertes, les agrupacions dels infants en les activitats i la participació del docent.

Per tant, a través de la interrelació i interacció d'aquestes, s'aconsegueix crear un ambient ric amb la possibilitat de desenvolupar aprenentatges. Així doncs, per a la creació i posada en marxa dels ambients es té en compte l'espai o aula, el temps, els materials i el mobiliari, les propostes d'activitat, el rol de l'alumnat, el del mestre i per últim, l'avaluació. A continuació, s'expliquen aquests pilars fonamentals.

L'espai

Els espais que formen els ambients d'aprenentatge han de tenir unes característiques perquè siguin llocs afavoridors d'aprenentatges i de vivències.

Des del document “*despertem mirades a l'entorn de l'espai escolar*”³, es comparteix els atributs que han de tenir els espais educatius per fer-los generadors d'aprenentatges. Per tant, a

³ (Departament d'ensenyament de la Generalitat de Catalunya, 2017).

la metodologia dels *ambients* es considera important tenir-los en compte a l'hora de la seva creació.

Així doncs, els espais dels ambients han de ser de la següent manera:

- *Polivalent*: els espais han de ser flexibles i polivalents. Aquests han de poder adaptar-se fàcilment a les propostes plantejades i als materials seleccionats. També, a les necessitats, interessos i possibilitats de l'alumnat.
- *Accessible*: tots els ambients han de ser accessibles, transitables i habitables per a les persones de la comunitat educativa, eliminant les barreres arquitectòniques que impedeixin la mobilitat, el descobriment i l'exploració autònoma. A més, els materials han de facilitar l'accés i el seu ús a l'alumnat.
- *Polisensorial*: els ambients han d'oferir varietat d'estímuls sensorials mitjançant les percepcions cromàtiques, tàctils, olfactives, sonores i de llum a l'alumnat. Això, permet afavorir la concepció inclusiva perquè es té en compte les seves múltiples intel·ligències.
- *Vivencial*: els espais han de possibilitar la creació de vivències i de vincles significatius. Les persones que el formen, han de poder identificar-se en ell, transformar-lo, personalitzar-lo i fer-lo seu, per així desenvolupar les seves habilitats emocionals, socials i intel·lectuals. A més, ha de permetre la participació activa de tots els membres.
- *Saludable*: els ambients han de ser espais nets, ordenats i segurs, amb una adequada il·luminació, sigui natural o sigui artificial, i una bona temperatura ambient. Així mateix, és molt important tenir en compte les condicions lumíniques, visuals, acústiques i tèrmiques.
- *Comunitari*: tota la comunitat educativa ha de poder participar, opinar i implicar-se en la creació i distribució dels diferents espais de l'escola, i en la implementació dels *ambients*. A més, les famílies tenen un paper rellevant perquè poden acompanyar als seus fills i a les seves filles i formar part del procés.
- *Estètic*: els espais han de ser càlids, agradables i acollidors dotats d'uns materials de qualitat. A més han d'oferir un disseny estètic ric en formes, colors, imatges i estructures que potenciïn la creativitat, la imaginació i la comunicació de l'alumnat i alhora estimulin el seu joc i el seu aprenentatge.

Els ambients consideren l'espai com un element clau i imprescindible dins el context educatiu, com també, un factor important que intervé en el procés d'ensenyament i aprenentatge dels infants. D'aquesta manera, tots els espais de l'escola (passadissos, pati, sala de psicomotricitat, d'art) són educatius i estan connectats entre ells permeten així la lliure circulació per tots. A més, les aules deixen de ser llocs tancats i passen a ser oberts, espaiosos i ordenats. Així com, els espais exteriors, concretament el pati i l'hort, passen a ser llocs de trobada, d'experimentació, d'exploració i d'aprenentatges (Departament d'ensenyament de la Generalitat de Catalunya, 2017).

En definitiva, la introducció de tots els espais de l'escola per implementar els ambients i el bon ús que se'ls hi donen, beneficiarà el desenvolupament d'aprenentatges dels infants i alhora la participació i interacció entre tota la comunitat educativa.

El temps

En el treball per ambients el temps no té una norma establerta ni fixa quant al seu ús, és a dir, cada escola l'empra de la manera que el té establert al seu projecte educatiu. És per això que cada una decideix quan els porta a terme (matí o tarda), la seva durada (1:30 h – 2:00 h) i les sessions que realitzen a la setmana. Això pot variar segons el cicle en què es troba l'alumnat (E. García, 2020).

D'altra banda, el temps en els ambients ha d'estar ben planificat. Això comportarà tenir una bona temporització i incloure'l a l'horari lectiu de l'escola, per així, establir els moments principals que els formen. Aquests moments quotidians⁴ que es porten a terme a la metodologia dels ambients són els següents:

- *Assemblea inicial / Tria de l'ambient*: és un moment de fer conversa on es recorden normes, fan preguntes, comenten els ambients que hi haurà oberts i als que podran accedir, s'expliquen propostes, i s'escull ambient. L'última acció esmentada no és igual a totes les escoles, ja que n'hi ha que demanen a l'alumnat a quin estarà durant l'estona que durin, i d'altres, que no és necessari atès que poden circular lliurement per tots.

⁴ (SomDocents, 2021).

- *Lliure circulació*: és l'hora que es produeixen els ambients. Aquests poden ser de lliure circulació per tots els espais de la comunitat establerts o per l'únic ambient escollit per l'infant. Així doncs, els infants visiten els ambients i els seus microespais i realitzen les propostes que volen segons els seus interessos i les seves motivacions.
- *Assemblea final*: pot fer-se dins de l'ambient on ha acabat l'infant o a la seva aula/ambient de referència amb el seu docent. És un moment de conversa amb els infants i l'adult on es comparteixen experiències i vivències. En aquesta, se'ls pregunta a quins ambients han anat, què han fet, a quins aniran el pròxim dia, si han jugat amb els companys i les companyes, si ho han passat bé i si els ha quedat alguna tasca a fer.

Per tant, cada escola els adapta tenint en compte l'estructura organitzativa establerta al seu projecte educatiu i els desenvolupa a la seva manera. És per això que aquests poden variar en l'ordre, l'ús i el seu funcionament.

Finalment, una bona estructuració del temps en els ambients permetrà a l'alumnat desenvolupar-se a través del seu ritme deixant-lo fluir per si mateix i sense repressions. Com també, tindrà el seu espai per descobrir, investigar, experimentar, observar, compartir, expressar a fi que pugui adquirir aprenentatges significatius i rics.

El mobiliari i els materials

El mobiliari és un dels factors clau en l'elaboració dels ambients, així doncs, la seva distribució a l'espai ha de ser correcta i funcional, sense crear barreres arquitectòniques que dificultin el desplaçament de l'alumnat i impedeixin les seves interaccions amb les activitats. A més, a través d'aquest es delimiten els microespais que formaran l'ambient. Per tant, la seva selecció ha de ser acurada i ha de tenir en compte: el moment evolutiu dels infants, ja que els mobles han d'estar adaptats a la seva etapa evolutiva i a la seva alçada, permetent-los actuar per ells mateixos; la funcionalitat, perquè cada un d'ells té un ús concret; i els objectius, perquè cada un té una finalitat educativa (SomDocents, 2021).

Un altre punt rellevant dels ambients és el material que formen les propostes d'activitat. Així doncs, aquests han de ser variats, flexibles, sensorials, manipulables i de diferents mides, textures i colors. Tanmateix, els més comuns són: els elements de la naturalesa, materials reciclats, les joguines de plàstic, peces de fusta, els trencaclosques, bloc lògics, recursos

digitals, materials didàctics Waldorf, Emmi Pikler, Montessori, entre d'altres. Tots aquests han de desenvolupar la coeducació, interculturalitat, el coneixement, l'autonomia i els aprenentatges dels infants (Direcció General d'educació Infantil i primària, 2017).

Per tant, els materials han d'estar ben preparats, cuidats estèticament i adaptats a les seves necessitats i als seus interessos. A més, la seva selecció ha de tenir en compte: la seguretat de l'alumnat; el seu moment evolutiu, han de ser accessibles i visibles per ells; la funcionalitat, és a dir, si són materials oberts que permeten la creació lliure com els elements de la naturalesa, o tancats i dirigits com els trencaclosques; i els objectius, o sigui la finalitat que es proposen a través d'ells (SomDocents, 2021).

Les activitats o les propostes

Els espais dels ambients ofereixen un gran ventall de propostes didàctiques i educatives a l'alumnat. Aquestes s'originen del tema principal de l'ambient creant així diferents activitats temàtiques.

Els ambients més comuns, arran de la cerca⁵ i escoles visitades⁶, són:

- Ambient de joc simbòlic: és un lloc on es reproduïxen situacions quotidianes i rols, afavorint la imaginació i creativitat de l'alumnat i el seu desenvolupament afectiu i social.
- Ambient artístic o *atelier*: és un lloc de creació on a través de diferents tècniques i recursos materials es desenvolupa el llenguatge plàstic, però també la resta, tal com esmentava Loris Malaguzzi als *cent llenguatges dels infants*.
- Ambient de construccions: és un lloc on s'ofereix diferents materials per desenvolupar l'acció de construir i desconstruir afavorint la coordinació oculomotora dels infants.
- Ambient de llum i ombres: és un lloc on predomina la llum i la foscor. Els microespais ofereixen activitats que desenvolupen els estímuls sensorials de l'alumnat.

⁵ S'ha extret de (SomDocents, 2021) i també, de (E.García, 2020).

⁶ Les escoles on he fet pràctiques, que en aquest cas, són una escola de Tarragona i una del Baix Ebre que desenvolupaven la metodologia dels ambients.

- Ambient científic-matemàtic/experimental: és un lloc d'experimentació on predominen propostes amb uns materials que criden l'atenció i estimulen els sentits de l'alumnat, per així desenvolupar la seva curiositat, la investigació i la formulació d'hipòtesis.
- Ambient exterior: se situa a l'aire lliure i està format per unes propostes de moviment on es fomenta el desenvolupament motor dels infants i les seves interaccions socials.
- Ambient psicomotor: se sol situar a l'aula de psicomotricitat. En aquest s'ofereixen propostes que permeten a l'alumnat desenvolupar la seva motricitat fina amb activitats d'atenció i precisió i la global a través de recorreguts i circuits, potenciant la seva coordinació global.
- Altres: Natura, Hort, Comunicació, Idiomes, Representació o teatre...

Així doncs, a partir dels ambients els docents organitzen i creen les propostes d'activitat que els formaran. Per tant, a dins d'ells els infants es poden trobar *propostes per l'autonomia*, activitats que no requereixen la presència del docent, *propostes dissenyades*, activitats que tenen unes consignes a seguir, però fomentant la llibertat i la lliure decisió dels infants, i *les propostes guiades*, les que es fan amb l'acompanyament del docent i amb la seva ajuda. Com també, pot haver-hi propostes sorgides de l'interès de l'alumnat, o sigui, en veure el material ofert a la proposta, realitza unes accions, creacions, descobriments (SomDocents, 2021).

Per concloure, les propostes o microespais que s'ofereixen en els diferents ambients d'una escola permeten el desenvolupament del currículum de l'etapa, concretament, els objectius, les capacitats, les àrees i els continguts, aconseguint així un treball global. És més, això beneficia a l'alumnat perquè potencia les seves habilitats integrals i alhora afavoreix totes les seves intel·ligències.

El rol de l'alumnat

En els ambients els infants són els protagonistes del seu procés d'aprenentatge. D'aquesta manera, se'ls atorga un rol actiu i autònom on a través dels seus interessos i de les seves motivacions, poden descobrir, experimentar, investigar, interaccionar i alhora adquirir coneixements i desenvolupar aprenentatges significatius. A més, tenen un poder de decisió i elecció important, ja que són ells qui seleccionen l'ambient i les propostes, i pensen que faran en cada moment. També, adquireixen un rol lliure que els permet conèixer-se a si mateixos i alhora construir la seva personalitat i les seves habilitats globals, a través dels espais preparats.

És més, amb el pas del temps aprenen a escoltar-se, a prendre decisions, a compartir i a formular hipòtesis. Per últim, se'ls proporciona un rol participatiu perquè és rellevant que interactuïn amb els iguals, els docents, els diferents ambients i les seves propostes, i a les assemblees (Guardia et al., 2010).

En darrer terme, les agrupacions de l'alumnat en els ambients són heterogènies, és a dir, es formen grups de diferents edats i característiques distribuïts en tres comunitats: petits de 3 a 5, mitjans de 6 a 9 i grans de 10 a 12 (E. García, 2020).

El rol del docent

El rol del docent en els ambients és clau perquè els infants puguin adquirir aprenentatges significatius i de qualitat i desenvolupar-se. Per tant, cada un d'ells al seu ambient ha de: (Guardia et al., 2010) (E. García, 2020)

- Acompanyar a l'alumnat durant el seu procés de descobriment i d'aprenentatges, és a dir, estar present quan el necessitin i fer-los costat quan ho demanin.
- Mostrar una actitud d'observació directa i constant, d'escolta i atenció, i de disponibilitat per fer-los saber que no estan sols a l'ambient.
- Donar-los temps perquè puguin descobrir i aprendre per ells mateixos, sense pressionar-los ni donar-los pressa.
- Suggestir-los accions o propostes per fer.
- Reafirmar el seu treball i la seva autoestima oferint-los gestos com mirades i somriures, petites converses o paraules positives i accions com asseure's amb ells o posar-se a la seva altura.
- Explicar a l'assemblea les normes i propostes i respondre a les seves inquietuds i preguntes. És important fomentar la seva conversa mitjançant el diàleg.
- Transmetre'ls confiança i respecte perquè puguin desenvolupar adequadament la seva personalitat.
- Organitzar i preparar l'espai, els materials i les propostes. A més, ha de crear unes normes per oferir-los un clima càlid basat en el respecte i l'amor.
- Documentar tot el procés evolutiu de l'alumnat, per dur a terme una bona avaluació.
- Compartir amb la resta de l'equip informacions sobre l'alumnat en els ambients i dur a terme una tasca conjunta quant a la seva preparació i avaluació.

L'avaluació

L'avaluació en els ambients és contínua i global i es fa ús de l'observació directa per dur-la a terme. Aquesta, permet al docent documentar i enregistrar tot el que veu de l'alumnat en els microespais, per després fer-ne una anàlisi i veure si han assolit els objectius proposats de cada ambient (Guardia et al., 2010).

Per fer-la, és molt important la coordinació i la comunicació de tots els membres de la comunitat o de l'equip docent que té contacte amb l'alumnat, ja que aquests circulen lliurement per tots els espais. Llavors és imprescindible una feina conjunta. Així doncs, els encarregats dels ambients a través d'uns instruments duen a terme una documentació diària de les situacions d'aprenentatge que es produeixen en els diferents microespais. Un cop extreta la informació, es reuneixen periòdicament per fer anàlisis conjuntament. Finalment, el docent de referència a través de les informacions obtingudes, elabora l'informe personal de cada infant, on plasmarà el moment en què es troba del seu procés educatiu (Canal Futura, 2018).

Els instruments⁷ per dur a terme la recollida, poden ser:

- *Càmeres digitals o dels mòbils*: per fer registres fotogràfics i vídeos de les accions de l'alumnat en les propostes dels ambients. Aquest ens permetrà veure la seva evolució, les seves accions i creacions.
- *Diaris*: on fer anotacions de la seva evolució, interacció i relació amb els iguals, de converses mantingudes i de les seves creacions a les propostes. Així doncs, es pot apuntar tot el que es veu i passa en l'ambient.
- *Graelles d'observació amb ítems*: a través d'aquestes el docent pot veure si l'alumnat ha aconseguit assolir els objectius de les propostes que ha establert.
- *Autoavaluació de l'alumnat*: és necessari que participin en l'avaluació de les propostes. Generalment, els petits col·laboren a través d'activitats vivencials fetes pel docent, com ara fer-los posar un gomet a la proposta o ambient que més els ha agradat, de converses grupals i de la seva implicació en ells.

⁷ Extrets de la visualització del vídeo *Autonomia na Educação | Destino: Educação - Escolas Inovadoras*, de l'article de (Guardia et al., 2010) i de la següent presentació <https://es.calameo.com/read/004297034107a6c06920b>

És necessari que l'equip de mestres quan faci la valoració de tot el procés, tingui en compte tres moments vitals: *l'avaluació inicial*, fer un diagnòstic del grup a través de la informació recollida i traspasada durant els primers mesos, permeten conèixer als infants i saber d'on parteixen per preparar-los i adaptar-los els microespais; la *formativa*, dur a terme un seguiment del grup i dels objectius plantejats a l'inici, permeten les modificacions necessàries i l'oferiment d'ajuda als infants; la *final*, valorar el procés per saber si s'han assolit els objectius i continguts proposats per poder millorar-ho al següent curs (SomDocents, 2021).

Altrament, és essencial que el docent avaluï la implementació de l'ambient, a través d'una graella que enregistri la distribució de l'espai i dels materials, el funcionament de les propostes i la participació i implicació dels infants en ells (E. García, 2020).

Tal com s'ha afirmat, cada escola utilitza unes eines i aplica uns criteris per dur a terme l'avaluació del seu alumnat. D'aquesta manera, a una escola del Baix Ebre, a la comunitat dels petits, enregistren les accions dels infants a una graella⁸ on hi ha els seus noms i la icona de l'ambient. A continuació es pot observar:

REGISTRE AMBIENTS									
NOM:									

En canvi, a una escola de Barcelona, també a la comunitat dels petits, utilitzen una graella d'observació⁹, formada per uns àmbits i ítems a avaluar i els seus indicadors, i relacionada amb els objectius de les propostes dels ambients. Així mateix, s'avalua les accions dels infants en els diferents microespais.

En conclusió, documentar és imprescindible en el procés educatiu dels infants, perquè permet als docents conèixer i fer visible la seva evolució en àmbit global, veure les seves necessitats i

⁸ La graella ha estat facilitada per una mestra de la mateixa escola.

⁹La graella està extreta de la diapositiva de l'enllaç següent:

<https://es.calameo.com/read/004297034107a6c06920b?page=1> Veure-la a l'Annex A.

potencialitats, els seus interessos i les seves motivacions, i saber els coneixements adquirits. Com també, mostrar a les seves famílies els seus canvis i les seves millores.

2.1.4. Aportacions dels ambients en el desenvolupament infantil

Tal com s'ha afirmat, la metodologia dels ambients permet un treball global a través dels espais de l'escola, de les propostes i dels materials, a fi d'afavorir el desenvolupament cognitiu, social, afectiu i motor de l'alumnat. A continuació, cal destacar els àmbits i els aspectes més rellevants que es desenvolupen en els infants de tres anys durant els ambients a l'aula.

En primer lloc, el desenvolupament cognitiu és el procés de construcció del coneixement, de la intel·ligència i de les funcions cognitives, com són, la memòria i el pensament, d'un infant (Pons i Roquet-Jalmar, 2010). Per tant, construeix el seu pensament i els seus aprenentatges processant la informació que rep a través de les seves fonts internes i dels seus canals perceptius, i de les externes mitjançant l'entorn que l'envolta.

L'alumnat en els ambients:

- Desenvolupa el seu *pensament simbòlic*, capacitat d'imaginar situacions o objectes sense que aquests estiguin presents, manifestant-ho a través de la imitació, del joc simbòlic i del llenguatge. Característica present a *l'estadi preoperacional de Piaget* (Pons i Roquet-Jalmar, 2010, p. 103).
- Desenvolupa el seu llenguatge gràcies a les interaccions amb els iguals, els docents, les propostes i els espais. A més, adquireix i utilitza vocabulari nou.
- Mostra el seu *egocentrisme* a través de les seves accions, interaccions, del seu llenguatge i pensament. Característica present a *l'estadi preoperacional de Piaget* (Pons i Roquet-Jalmar, 2010, p. 103).
- Desenvolupa les seves capacitats cognitives bàsiques com són la memòria, formada per l'atenció i la percepció, i el pensament format pel raonament i la creativitat.
- Desperta la seva motivació, els seus interessos i les seves curiositats en veure els espais i les propostes.
- Aprèn d'una manera significativa, establint vincles amb el que sap i amb els continguts i coneixements nous que adquireix en les propostes.
- Adquireix progressivament la lectura i l'escriptura i les nocions bàsiques de la lògica-matemàtica.

En segon lloc, el desenvolupament social és un procés on l'infant adquireix unes habilitats i uns comportaments amb la finalitat de formar part d'un grup i de relacionar-se amb si mateix, la resta i les diferents institucions. A més, cal destacar que el joc és un recurs clau en la seva socialització, ja que permet la seva integració a un grup en una activitat, les representacions simbòliques i el coneixement del món que l'envolta (Palau, 2001, p. 95).

L'alumnat en els ambients:

- Desenvolupa les seves habilitats comunicatives i socials a través de les interaccions que se li presenten.
- Desenvolupa els seus comportaments socials, és a dir, la manera de relacionar-se, seguir normes i compartir.
- Resol els primers conflictes socials entre els iguals, a través del diàleg.
- Interioritza les normes, regles i els hàbits socials establerts pel docent.
- Desenvolupa el joc paral·lel, associatiu i simbòlic.
- Interacciona amb tota la comunitat educativa.
- Té un gran ventall de contextos o espais que li permeten la socialització.
- Se sent i forma part d'un grup.
- Construeix la seva identitat a través de les relacions i experiències viscudes.

En tercer lloc, el desenvolupament afectiu-relacional és el procés el qual un infant conforma l'afecte, els seus sentiments i les seves emocions i alhora construeix els seus vincles propers. A més, això l'ajuda a formar la seva personalitat, l'autoestima i el seu autoconcepte (Prat i del Río, 2015, p. 8).

L'alumnat en els ambients:

- Comença a expressar el que sent a través de les seves emocions i els seus sentiments.
- Mostra conductes emocionals com són els cels i les rebequeries. Com també, les seves reaccions emocionals
- Augmenta la seva autonomia i la capacitat d'autocontrol emocional.
- Busca contacte afectiu amb els seus iguals i també, l'acompanyament emocional del docent.
- Construeix progressivament la seva personalitat a través de les experiències que viu i pren consciència d'ell mateix.

- Estableix relacions riques i variades amb els iguals i docents potenciant el desenvolupament de l'afectivitat.

En últim lloc, el desenvolupament motor, és el procés on l'infant adquireix unes habilitats motores que li permeten el control corporal i una independència motora en les diferents situacions i activitats de la vida quotidiana (Pons i Roquet-Jalmar, 2010).

Per finalitzar, l'alumnat en els ambients:

- Augmenta la seva autonomia a través del seu control postural i dels seus moviments globals.
- Desenvolupa diferents patrons motors, és a dir, diferents maneres de desplaçament.
- Construeix progressivament el seu esquema corporal.
- Comença a dominar l'espai topològic (gran – petit, alt – baix) i adquirir nocions del temps a través de les rutines.
- Afavoreix el seu moviment manual i la seva prensió a través de les propostes i materials oferts.
- Explora i manipula els objectes i materials per extreure informació.
- Afavoreix el seu pensament intel·lectual.
- Desenvolupa accions manuals que requereixen una coordinació de la visió.
- Executa activitats *unimanuals* com l'escriptura, el dibuix, la pintura, el retall, agafant l'estri amb la seva mà de preferència, com també activitats *bimanuals*, on utilitza les dues mans per dur a terme accions.

A continuació, s'explica detalladament el concepte de motricitat, els tipus que la formen i la importància que té en l'educació infantil, ja que aquest concepte juntament amb els ambients són el tema principal del treball d'investigació.

2.2. CAPÍTOL 2 MOTRICITAT

2.2.1. Definició i característiques

Per comprendre el concepte de motricitat, prèviament cal conèixer la definició proposada per la RAE (Reial Acadèmia Espanyola). Segons la RAE, la paraula motricitat prové del francès “motricité” i té dos significats diferents però alhora complementaris. El primer és la “capacitat que té el sistema nerviós central per produir la contracció d'un múscul”; i la segona és la “capacitat que té el cos per moure's o per produir un moviment”. Així es pot afirmar que són els moviments que porta a terme el cos en les diferents situacions quotidianes que se li presenten.

També, cal tenir en compte el concepte de moviment, ja que està relacionat directament amb el terme de motricitat. Segons la RAE (Reial Acadèmia Espanyola) es defineix com “acció i efecte de moure's i com a estat dels cossos mentre canvien de lloc o de posició”. A més a més, Rey i Trigo (2000) citat per Felipe García, et al. (2017) assegura que “el moviment és una de les manifestacions de la motricitat, sent aquesta un moviment intencional” (p.16). D'aquesta manera, es parla de dos conceptes diferents però alhora complementaris, perquè el moviment és una de les manifestacions externes de la motricitat, fent-la una dimensió necessària per al desenvolupament personal de l'infant.

A més, diferents autors com Piaget, Le Boulch, Ajuriaguerra, Gallahue o Vayer, entre d'altres, destacaven que la motricitat és “important en el desenvolupament i la construcció de la personalitat de l'infant, i suggerien que la conducta humana està composta per diferents dimensions, interrelacionades i influenciades entre elles” (F. García, et al., 2017 p.41).

Convé destacar, que la motricitat engloba les quatre dimensions de l'infant (F. García, et al., 2017) i alhora ajuda a desenvolupar-les. Aquestes són les següents:

- Dimensió motora: fa referència als moviments corporals i al control d'aquests en les situacions quotidianes. També, a les postures que realitza, la seva coordinació i la construcció del seu esquema corporal.
- Dimensió social: els moviments corporals de l'infant permeten la seva socialització i la interacció amb l'entorn, les persones, els grups i les institucions.
- Dimensió afectiva: les experiències que viu el cos de l'infant permeten el desenvolupament de la seva personalitat i de l'expressivitat. Com també, el desenvolupament de la seva autoestima i el seu autoconcepte.

- Dimensió cognitiva: les accions manuals i la manipulació de l'infant permeten el desenvolupament del seu pensament, l'adquisició dels seus coneixements i l'extracció d'informacions.

Aquestes han d'estar interrelacionades i s'han de considerar conjuntament per fomentar l'educació integral de l'alumnat a les aules. Com es pot veure, el cos i els seus moviments, influeixen en totes les dimensions esmentades.

Però cal esmentar, que la motricitat mostra una estreta relació amb el psiquisme. Tal com referenciaven Piaget i Wallon citat per Rigal (2006) "la motricitat exerceix una funció important en el desenvolupament de la intel·ligència i de les funcions cognitives, així com en les relacions amb l'entorn" (p.43). Per tant, aquesta comporta una acció motriu, acció que segons Piaget (1956) citat per Rigal (2006) "intervé en tots els nivells del desenvolupament de les funcions cognitives, fent referència que tots els mecanismes cognitius descansen en la motricitat". És més, afirmava que "el coneixement és primer una acció exercida sobre l'objecte i és el que implica en les seves pròpies arrels una dimensió motriu" (p.62). Així doncs, segons les afirmacions de Piaget, es pot afirmar que l'infant construeix la seva intel·ligència a partir de la seva acció motriu. És per això, que la motricitat es desenvolupa a través de la seva acció i manipulació, fet que li permet descobrir les propietats dels objectes i extreure unes aplicacions cognitives.

D'aquesta manera, l'infant explora els objectes i el medi que l'envolten mitjançant el seu cos i els seus sistemes sensorials, amb l'objectiu de construir coneixements arran de la informació que ja disposa i de la generada pels resultats de les seves accions (Rigal, 2006).

De manera paral·lela, és important citar els dos tipus de motricitat que es formen en l'ésser humà des del seu naixement. Aquestes segons Rigal (2006) són:

- La "motricitat global", referida a l'ús de totes les parts del cos per dur a terme moviments i desplaçaments i al seu control.
- La "motricitat fina", referida a les accions manuals portades a terme en diferents situacions, que impliquen una precisió i una coordinació visual.

Tot seguit, s'expliquen detalladament, ja que aquestes juntament amb els ambients són l'eix central de la investigació del treball.

2.2.2. Motricitat global

La motricitat global segons Rigal (2006) “es caracteritza per l'ús simultani de diverses parts del cos per fer activitats com són la carrera, la marxa, els salts i la natació, requerint el control de l'equilibri” (p.154). Així doncs, és l'ús dels segments corporals i del seu control en la realització de moviments motors com són els desplaçaments.

Perquè la motricitat global de l'infant es desenvolupi adequadament, prèviament necessita adquirir l'activitat tònica postural equilibradora (A.T.P.E.), o sigui el to muscular, la postura i l'equilibri (Conde i Vicianà, 2001). Aquests tres conceptes són diferents, però alhora estan relacionats i són imprescindibles pel desenvolupament de les habilitats motores, control de la postura en l'espai i per a la seva conscienciació.

El primer terme, el to muscular és “l'estat de lleu contracció d'un múscul en repòs” (Rigal, 2006, p.154). Aquest comporta l'activitat muscular, regida pel cerebel, i permet el desenvolupament de l'activitat motriu. A més, evoluciona durant la infància, ja que en néixer el to dels músculs propers a l'eix corporal és gairebé nul, però a la llarga va agafant força a partir dels músculs del cap fins als de la pelvis. Gràcies a aquesta transformació, l'infant és capaç de controlar el cap a partir dels tres mesos, seure a partir dels sis, posar-se dret sobre els nou, i més endavant, de sostenir el seu pes corporal, cosa que li permetrà adquirir una marxa, fer desplaçaments i realitzar diferents posicions (Rigal, 2006).

El segon, la postura és la posició del cos en l'espai. Aquesta fa referència a les diferents posicions, concretament, a la postura de descans tombada, bípeda (de peu), i d'asseure, que duu a terme el cos en un lloc i una situació concret (Conde i Vicianà, 2001). Com s'ha comentat, per realitzar-les és imprescindible haver adquirit un bon to muscular i un control postural, regit per l'equilibri.

El tercer, l'equilibri és el manteniment del cos en una posició determinada, sigui de peu, assegut o fix, sense caure a l'espai. D'aquest es diferencien dos tipus: l'estàtic, és el control de la postura sense fer cap moviment, com ara mantenir-se amb un peu o els dos a terra; i el dinàmic, és el control del cos en un desplaçament, sigui caminant per sobre d'una línia o passant per sobre d'un banc. A més a més, és essencial per tenir un bon control corporal, atès que l'equilibri està present a qualsevol activitat motriu que desenvolupa el cos (Conde i Vicianà, 2001).

També, dins de la motricitat global cal referenciar l'esquema corporal, com el “coneixement i la localització dels diferents segments corporals tant en el mateix cos de l'infant com en el del

seu igual, de forma estàtica o en moviment” (Conde i Vicianà, 2001, p.59). Aquest ocupa un paper fonamental en la construcció de l'aprenentatge de l'infant, permetent-li conèixer i dominar el seu cos i les seves parts. Generalment, els primers segments corporals en què es familiaritza són: el cap més les seves parts, el coll, l'espatlla, els braços, el tronc, les cames i el cul més el penis i la vagina (Conde i Vicianà, 2001).

Altrament, la motricitat global està formada per uns patrons motors que evolucionen en l'infant de la següent manera: elementals, naturals i construïts (Conde i Vicianà, 2001). Aquests impliquen el maneig de tot el cos per dur-los a terme.

Els patrons¹⁰ elementals són els primers desplaçaments que duu a terme l'infant des que neix. Aquests són:

- Reptar: és el desplaçament que implica a l'infant a arrossegar el cos per terra.
- Gatejar: és el desplaçament que implica a l'infant caminar de quatre grapes, recolzant els seus genolls i les seves mans a terra.
- Enfilar-se: és el moviment que implica a l'infant pujar a un lloc ajudant-se dels seus peus i de les seves mans.

Els naturals són els posteriors que es desenvolupen. En aquests, l'infant ja ha adquirit força als músculs i aguanta tot el pes del seu cos, és a dir, ja té un to muscular ben equilibrat. Aquests desplaçaments són:

- Marxa: és el desplaçament natural de l'infant per anar d'un lloc a un altre. Aquest li permet caminar, fent ús de les seves cames, en diferents superfícies.
- Carrera: és el desplaçament, que implica a l'infant una acció de córrer. Aquest es diferencia de l'anterior per la fase d'aixecar els dos peus en la que cap dels dos toca el terra. Segons Wickstrom (1990) “la carrera porta intrínsecament les capacitats físiques bàsiques com són la força, la velocitat i la resistència”, i a més, afirma que “córrer és una ampliació de l'habilitat motora bàsica de caminar” (citada per Conde i Vicianà, 2001, p.108).

Arran dels dos desplaçaments anteriors, l'infant desenvolupa un patró més complex, que en aquest cas, és el salt, moviment que consisteix a aixecar-se del terra o d'una altra superfície

¹⁰ La base de la informació de les definicions dels patrons i dels desplaçaments estan extretes de la pàgina web www.diccionaris.cat, però estan elaborades i completades per mi.

amb impuls per caure al mateix lloc o a un altre. En aquesta habilitat intervenen factors com l'agilitat, la coordinació dinàmica general, la força, la potencia i l'equilibri (Conde i Vicianà, 2001).

- Aquàtics: és el desplaçament que produeix l'infant dins de l'aigua amb els moviments del seu cos, amb l'ajuda d'un adult o sense. La immersió primerenca d'un infant a l'aigua té diferents beneficis com ara desenvolupar la seva motricitat, evitar accidents a posteriori (Conde i Vicianà, 2001).

Els últims, són els construïts que estan derivats dels naturals i elaborats amb un objectiu prefixat per potenciar la motricitat i la coordinació de l'infant. Els més destacables són: els desplaçaments recolzant diferents parts del cos, amb ajuda de companys/es, per sobre i sota de materials, transportant materials, i rítmics (Conde i Vicianà, 2001).

No obstant això, per dur a terme tots aquests patrons motors esmentats, és necessari que el cos disposi d'una coordinació global o general, permetent la participació estàtica o dinàmica dels diferents segments corporals implicats en el moviment. Per tant, Lora Risco (1991) citat per Conde i Vicianà (2001) introdueix dins d'aquesta la coordinació locomotora formada per la marxa, la carrera i els salts, la manipulable pels llançaments i recepcions, i l'equilibri, factors imprescindibles per a l'execució d'accions globals amb el cos.

Amb tot plegat, convé destacar que el treball de la motricitat global a les aules d'infantil és vital perquè l'alumnat domini el seu cos, desenvolupi les seves habilitats bàsiques motores i la seva autonomia i adquireixi aprenentatges.

Per concloure l'apartat, ressaltar que la motricitat global és important en l'infant, considerant que és la base del seu moviment i desplaçament fet que li permet conèixer l'entorn que l'envolta i alhora obtenir una educació significativa.

2.2.3. Motricitat fina

La motricitat fina segons Rigal (2006) "fa referència bàsicament a les activitats manuals o manipulables, habitualment guiades per la vista, que necessiten una destresa. En aquest cas, es parla d'una coordinació viso-manual i no "oculomanual" perquè no és l'ull el que guia la mà sinó la visió" (p.179). Per tant, és l'ús de les mans i dels dits d'una persona en accions que requereixen precisió i control.

Aquesta implica el desenvolupament de la manipulació de l'infant, o sigui, dels seus moviments manuals en la realització de les seves activitats quotidianes. Per això, és clau en l'adquisició dels seus aprenentatges perquè li permet experimentar, explorar i obtenir informació dels objectes, juntament amb els seus sentits, usualment, el tacte, considerant-lo un dels primers que es desenvolupa en l'infant i un dels seus primers mitjans de comunicació (Conde i Vicianà, 2001).

De manera paral·lela, Rigal (2006) afirma que es diferencien diferents tipus de manipulació segons l'activitat que l'infant desenvolupa. Per un costat, "l'aleatòria", són les accions que duu a terme per fer alguna cosa sense tenir cap intenció, bàsicament és el joc amb objectes. Per l'altre, "l'exploratori", és el procés on observa l'objecte i l'elegeix per executar una acció a la qual darrere hi ha una finalitat. Aquesta última està formada per la "guiada", on l'infant duu a terme activitats que l'adult ha preparat, concretament, per reagrupar, classificar, escollir i comparar, i "l'autodirigida i experimental", és el procés on l'infant intenta verificar mitjançant l'acció, si el que ha fet a partir d'una hipòtesi mental és correcte o no, és més, si s'equivoca el torna a començar. Aquest consisteix en: 1) *observació d'hipòtesis*, 2) *manipulació – experimentació – verificació*, 3) *validació* (Rigal, 2006). És per això que el coneixement dels objectes no sorgeix solament de l'observació, sinó de totes les transformacions que fa i experimenta l'infant a través de les seves accions motrius i de la informació captada i tractada.

Altrament, l'infant des que neix adquireix diverses habilitats manuals que li permeten el maneig i el coneixement de múltiples objectes i estris i el desenvolupament d'accions amb una precisió motriu. Healy et al. (1986) i Steenhuis i Bryden (1989) citat per Rigal (2006) van agrupar les habilitats de la motricitat fina en aquestes sis activitats¹¹ manuals i elementals següents:

- *Atrapar/Agafar*: acció de l'infant de recollir objectes del terra o d'un cert lloc i d'agafar-los. D'aquesta, posteriorment es desenvolupa un moviment més complex en l'infant anomenat recepció, que consisteix a detenir objectes, llançats per una altra persona, amb els seus braços i les seves mans (Conde i Vicianà, 2001).
- *Assenyalar*: acció de l'infant d'utilitzar els dits de la mà per mostrar o indicar coses, i per fer servir el teclat d'un ordinador, piano, d'una calculadora, caixa registradora, entre d'altres. Així, afavoreix el control dels dits i de la pinça.

¹¹ La base de les definicions d'aquestes sis activitats manuals estan extretes del www.diccionaris.cat, però alhora complementades per mi.

- *Utilitzar i manipular eines*: acció de l'infant de col·locar un estri a la mà per dur a terme activitats *unimanuals*, com són escriure, pintar, dibuixar, enfilar, tallar, entre d'altres. També, implica a l'infant una acció de manipular objectes i joguines. És indispensable tenir un control precís i afinat per dur-les a terme correctament i sense problema.
- *Llançar*: acció de l'infant de tirar un objecte amb la mà i també, de deixar-lo anar intencionadament. D'aquesta, es desenvolupa un moviment més complex que permet a l'infant dur llançaments implicant la rotació de tot el seu cos.
- *Portar*: acció de l'infant de carregar una cosa a la mà i portar-la a un lloc concret. Si la mà on hi ha el pes es cansa, generalment es passa a l'altra.
- *Activitats bimanuals*: ús de les dues mans de l'infant per dur a terme activitats com obrir un pot, tocar un instrument, subjectar o agafar un objecte o joguina, i per combinar l'ús de dos objectes com ara un martell i un clau de joguina.

En efecte, no s'ha d'oblidar que aquestes estan relacionades amb la percepció visual, i que juntes requereixen una coordinació per executar adequadament les activitats. Concretament, Lora Risco (1991) citat per Conde i Viciano (2001) esmenta que en la motricitat fina es desenvolupa una coordinació de tipus sensoriomotriu, referida a la combinació del moviment amb els diferents camps sensorials, i dins d'aquesta, destaca la coordinació visió motriu, és a dir, la coordinació d'ull-mà en la realització d'accions manuals.

En conjunt, el treball de la motricitat fina a les aules d'infantil té un paper rellevant, perquè gairebé la major part d'activitats que es porten a terme requereixen accions manuals de l'alumnat, fet que els permet desenvolupar les seves habilitats motrius fines i adquirir un control dels seus moviments i alhora estimular el seu procés d'aprenentatge.

A tall de conclusió, la motricitat fina és important en l'infant perquè es considera la base de la construcció dels seus aprenentatges, ja que és a través de la seva manipulació i les seves activitats manuals que adquireix coneixements per després representar-los.

2.2.4. Importància de la motricitat a l'educació infantil i el currículum

En relació amb els apartats anteriors, es pot afirmar que la motricitat i els seus tipus són imprescindibles en el desenvolupament de l'infant i en l'adquisició d'aprenentatges.

És per això, que cal remarcar la importància de la motricitat en l'etapa d'infantil perquè té un paper fonamental en el desenvolupament de l'activitat de l'infant, atès que és un ésser actiu que està en constant moviment i interacció amb l'entorn que l'envolta. Gràcies a aquestes tres característiques, als seus sentits i les seves accions motrius adquireix coneixements (Rigal, 2006). Tanmateix, aprèn observant, explorant i manipulant, classificant i comparant objectes per després extreure la informació i obtenir aprenentatges.

Per aquest motiu, a les aules d'infantil la major part del temps el dediquen a fer activitats de motricitat global i fins i tot de fomentar les accions de l'infant. Així doncs, els docents introdueixen propostes variades i pròximes al joc i ofereixen entorns rics amb varietats d'estímuls amb l'objectiu de potenciar la seva autonomia, millorar la coordinació de tots els seus segments corporals, consolidar el seu esquema corporal, perfeccionar les seves habilitats motrius i obtenir aprenentatges (Rigal, 2006).

Veritablement, aquesta rellevància del treball de la motricitat i del seu desenvolupament a les escoles ve determinada en el currículum i les orientacions del segon cicle d'educació infantil¹². De tal manera, en el document es pot veure el protagonisme que adquireix en les tres àrees de l'etapa, o sigui, en la “descoberta d'un mateix i dels altres, descoberta de l'entorn i comunicació i llenguatges”, atès que totes s'interrelacionen per construir aprenentatges significatius i afavorir el desenvolupament integral de l'infant. A més, està present en els objectius i les capacitats de cicle de manera directa i també, indirecta.

Tanmateix, en el currículum se li dona un paper rellevant considerant-la una de les bases de l'educació integral de l'alumnat. A continuació, s'exemplifica amb diferents fragments extrets del document original¹³:

“L'infant es relaciona i comunica amb el món a través del seu cos i cada un ho fa d'una manera única, segons quines siguin les seves capacitats i necessitats. ... Té una necessitat innata d'acció, de moviment, que li permet actuar i interaccionar amb el seu entorn i anar ampliant aprenentatges...” (P.38). D'aquesta manera, és cert que a través dels seus moviments corporals

¹² Extret del currículum i les orientacions del segon cicle d'educació infantil. (Departament d'Ensenyament de la Generalitat de Catalunya, 2016)

¹³ Extret del currículum i les orientacions del segon cicle d'educació infantil. (Departament d'Ensenyament de la Generalitat de Catalunya, 2016)

i les seves activitats espontànies, descobreix i coneix l'entorn que l'envolta, i això li permet obtenir aprenentatges significatius.

“Moltes activitats que els nens fan a l'escola, requereixen una activitat motriu per part de l'infant, però no s'ha d'oblidar la importància que té el moviment en el desenvolupament integral dels infants” (p.40). És per això, que la motricitat és un pilar fonamental en el creixement de l'infant, ja que a través dels seus desplaçaments corporals i de les seves accions manuals, potencia i afavoreix totes les seves dimensions.

“Són moltes, i grans, les conquestes psicomotrius que els infants fan dins els anys que dura el segon cicle d'educació infantil” (p.39). S'afirma que durant aquesta etapa, prenen consciència del seu esquema corporal, desenvolupen les seves habilitats motores global, coordinen els seus moviments, tant en els desplaçaments com en les postures del cos i afavoreixen la seva autonomia per adquirir aprenentatges significatius.

“A educació infantil la majoria dels aprenentatges es donen a partir de la manipulació i l'experimentació, així com a través del joc...”. Per tant, gràcies a la motricitat, en aquest cas, la fina l'infant explora els objectes, extreu les seves propietats i adquireix nous coneixements.

“Mitjançant el joc, els infants descobreixen les potencialitats que té el seu cos i les exerciten...” (p.16). És per això, que se li dona tanta importància al joc (motor, lliure, simbòlic) perquè els permet realitzar moviments, dur a terme desplaçaments (gatejant, corrent, caminant, entre d'altres), experimentar diferents sensacions i finalment, els ajuda a conèixer el seu cos i prendre'n consciència.

Tal com es pot veure, aquestes afirmacions asseguren la transcendència de la motricitat al segon cicle d'infantil i el benefici que aporta a l'infant en el desenvolupament de totes les seves dimensions. Però, també s'ha de mencionar la influència que tenen els espais i la seva organització en el desenvolupament motor i d'aprenentatges. Tot seguit, s'il·lustra a través de petits fragments, extrets del currículum:

“... L'escola ha de poder oferir un espai, materials i entorns adequats perquè els infants puguin moure's lliurement...” (p.39). Per tant, és vital crear llocs que fomentin la seva autonomia, llibertat i els seus aprenentatges, i que a més a més, respectin les seves necessitats i els seus interessos.

...“Aquest respecte pel moviment a través de l'organització dels espais, materials i temps permetrà donar experiències psicomotrius basades en la confiança, l'espontaneïtat, la creativitat i la llibertat, i així es contribueix al desenvolupament integral de l'infant. (p.39) D'aquesta manera, convé destacar que a l'hora de preparar un bon espai educatiu, s'ha de tenir en compte les quatre dimensions (física, funcional, temporal i relacional) i el grup d'infants, per així aconseguir un ambient de qualitat que permeti el desenvolupament de les seves habilitats i l'adquisició dels seus aprenentatges. A més, una metodologia que dona èmfasi als espais educatius i a la seva estructuració, és la dels ambients.

Segons aquestes aportacions és primordial i necessària una bona estructuració dels entorns de l'escola, per tal de fomentar en els infants els seus moviments corporals, les seves accions manuals i la seva autonomia, i alhora puguin aconseguir uns aprenentatges significatius i de qualitat. És per aquest fet, que en el treball es destaquen i desenvolupen els ambients, metodologia innovadora que considera tots els indrets de l'escola educatius preparant-los estratègicament i tenint en compte els espais, el temps, els materials, les propostes i els infants. A fi que l'alumnat per ell mateix pugui fer activitats d'acord amb els seus interessos i les seves motivacions i de manera lliure sense les direccions del docent.

De manera que els ambients i la motricitat a l'etapa d'infantil, concretament en els infants de tres anys, són el tema principal en el qual se centra la investigació, considerant que els ambients és una gran proposta educativa per desenvolupar la seva motricitat global i fina.

3. MARC METODOLÒGIC

La investigació en el camp de l'educació, amb el pas dels anys, ha adquirit molta importància perquè s'ha vist la necessitat de donar resposta a tots els nous plantejaments i totes les noves inquietuds, sorgits sobre temes educatius amb la finalitat de comprendre els seus processos, d'enriquir l'educació com a institució i de millorar l'activitat i la pràctica educativa. És per això que en aquest treball, s'ha indagat sobre una de les metodologies més actuals i innovadores, com són els ambients d'aprenentatge. Com també, la motricitat en l'etapa d'infantil, concretament, en els infants de tres anys. Així doncs, amb la unió d'aquests dos conceptes sorgeix el tema de la investigació, centrant-se en la creació d'ambients per desenvolupar la motricitat dels infants.

3.1. Pregunta d'investigació

La pregunta d'investigació d'aquest treball és *Com els ambients desenvolupen la motricitat dels infants de P3-B d'una escola del Baix Ebre?*

És per això, que s'ha escollit el paradigma interpretatiu amb un enfocament qualitatiu perquè es vol comprendre i descriure les accions motores globals i les accions motrius fines d'un grup d'infants de tres anys en les sessions d'ambients.

D'aquesta manera, es va investigar la influència que tenen els ambients en el desenvolupament de la motricitat de l'alumnat de tres anys, concretament del grup de P3-B d'una escola del Baix Ebre pertanyent a la província de Tarragona.

3.2. Objectius

A l'hora de desenvolupar el treball d'investigació, és primordial establir uns objectius per aconseguir les fites marcades.

Per tant, l'objectiu principal de la recerca és:

- Desenvolupar la motricitat dels infants de P3-B d'una escola del Baix Ebre a través dels ambients.

I els específics, són:

- Descriure les accions motores globals dels infants de P3-B d'una escola del Baix Ebre a través dels ambients.
- Descriure les accions motrius fines dels infants de P3-B d'una escola del Baix Ebre a través dels ambients.

Així doncs, es pretén afavorir el desenvolupament de la motricitat de l'alumnat de P3-B d'una escola del Baix Ebre en els diferents ambients preparats, amb la finalitat que desenvolupin i millorin les seves accions manuals i les corporals generals en la realització de les propostes d'activitat, i alhora adquireixin una coordinació en els seus moviments.

D'aquesta manera, mitjançant les propostes dels ambients creades i dutes a terme i l'observació dels moviments de l'alumnat en aquests, es pretén narrar les seves accions per corroborar la pregunta d'investigació i l'assoliment de l'objectiu general.

3.3. Disseny

Introducció i temporització

En la part metodològica del treball d'investigació, es va portar a terme un estudi de cas a un grup d'infants de tres anys per evidenciar com els ambients, proposta educativa milloren la seva motricitat global i fina.

Concretament l'estudi del grup d'infants de P3-B, es va dur a terme en el període de pràctiques de quart del grau, del setembre al desembre, a una escola situada a la comarca del Baix Ebre pertanyent a la província de Tarragona. Per tant, es va establir durant aquestes sessions d'ambients d'aprenentatge a l'aula per desenvolupar i millorar la seva motricitat.

Metodologia

En el treball d'investigació es va utilitzar la metodologia qualitativa perquè es volia descriure les accions observades del grup d'infants, en el context dels ambients, per poder comprendre-les i interpretar-les amb els fonaments teòrics, a fi d'explicar-les i extreure unes conclusions. També, es va seleccionar pels atributs següents (Bisquerra 2004):

- El paper actiu dels participants durant el procés d'estudi.

- L'investigador participa de la investigació. És un dels principals instruments que capta la realitat a través dels seus criteris.
- La perspectiva holística, perquè es té en compte els fenòmens en el seu conjunt.
- El caràcter interpretatiu perquè es dona significat a les situacions d'estudi.
- El raonament inductiu, ja que s'obté unes conclusions basades en dades reals i properes.
- La tècnica qualitativa de recollida de dades, a través de l'observació participant i l'ús de registres com el diari, les graelles d'observació i els recursos digitals.
- El mètode qualitatiu, concretament, l'estudi de cas, per analitzar i descriure una unitat educativa, i comprendre la seva activitat.

Així doncs, es va fer un estudi al grup d'alumnes de la classe P3-B, sobre com la metodologia dels ambients desenvolupa la seva motricitat.

Aleshores, per poder donar resposta a la pregunta d'investigació es va dissenyar una unitat didàctica anomenada "Ambients Infants", centrada en el desenvolupament i la millora de la motricitat de l'alumnat de tres anys i basada en la metodologia dels ambients, encara que amb una organització i posada en pràctica diferent arran de la Covid-19.

Tal com s'ha esmentat, a causa de la pandèmia el funcionament dels ambients va haver de canviar. Per tant, no van poder ser de lliure circulació per diferents espais ni tampoc internivell, de manera que les sessions es van haver de realitzar a l'aula amb el grup de convivència. Tot i això, l'alumnat va poder moure's lliurement per la classe i va decidir les propostes a fer segons els seus interessos i les seves motivacions.

Així doncs, aquesta està formada per tres sessions d'ambients temàtiques, on cada una té uns objectius i criteris d'avaluació, uns continguts, unes capacitats, unes propostes didàctiques i uns materials específics. És més, estan elaborades tenint en compte els aspectes més rellevants del currículum del segon cicle d'educació infantil i les necessitats del grup-classe per adaptar-les al seu nivell evolutiu.

Per tant, cada una té una durada d'uns 45/50 minuts aproximadament i s'estructura en tres parts: l'assemblea inicial, moment on s'explica les propostes a l'alumnat, es recorden les normes i responen les seves preguntes; el desenvolupament de l'ambient i la recollida, es porta a terme les activitats i en acabar-les es recull el material; i l'assemblea final, es pregunta a l'alumnat per les seves preferències i sobre que han fet en l'ambient.

A continuació, s'adjunten tres graelles que expliquen breument les propostes de cada un dels ambients realitzats. La unitat didàctica completa es troba l'Annex B.

Ambient 1	Moguem-nos
Justificació	En l'Ambient Moguem-nos el tema de treball va ser la motricitat global completa. De manera que a través de propostes motores es va desenvolupar l'activitat tònica postural equilibradora (A.T.P.E), l'esquema corporal, els patrons elementals (reptar, gatejar i enfilat), els naturals (marxa), i els construïts (desplaçament per sobre i sota d'objectes, recolzant diferents parts del cos), el salt i la coordinació dinàmica general de moviments de l'alumnat.
Objectius	- Mantenir l'equilibri en situacions de moviment. - Experimentar diferents formes de desplaçament amb el cos. - Explorar les seves possibilitats corporals mitjançant el circuit. - Efectuar el salt des de dues altures diferents. - Relaxar el cos a l'activitat de relaxació.
Propostes	Aquestes es duren a terme a la sala de psicomotricitat. Proposta 1 Equilibris La primera proposta consisteix a fer equilibris dinàmics a través d'una estructura de maons de plàstic i d'un material com les xanques. Proposta 2 Passem pels túnels La segona proposta consisteix a desplaçar-se, sigui arrossegant-se, gatejant, o enfilant-se, per una estructura de peces. Proposta 3 Circuit La tercera proposta consisteix a realitzar el circuit de peces de psicomotricitat. Proposta 4 Saltem La quarta proposta consisteix a saltar des de dos peces (de diferent altura) al matalàs. Proposta 5 Relaxem-nos La cinquena proposta consisteix a relaxar el cos després de la realització d'activitats que han implicat moviment i acció a l'infant.

Ambient 2	Manipulem
------------------	-----------

Justificació	En l'ambient Manipulem el tema de treball va ser la motricitat fina completa. De manera que a través de propostes específiques es va desenvolupar les habilitats manuals, concretament, les accions següents: atrapar/agafar, utilitzar i manipular eines i objectes desenvolupant activitats <i>unimanuals</i> , assenyalar, llançar i fer activitats bimanuals, i la coordinació de l'ull – mà de l'alumnat.
Objectius	- Retallar amb precisió el pèl de la plantilla. - Desenvolupar la coordinació ull - mà a través de la recollida i deixada de l'objecte. - Enfilar elements petits amb destresa i precisió. - Efectuar moviments amb els dits a través de la pinça. - Dominar els moviments manuals en l'elaboració de torres.
Propostes	Aquestes es duran a terme a l'aula del grup. Proposta 1 Tallem el pèl La primera proposta consisteix a retallar el pèl col·locat a les cares de les plantilles. El cabell són trossos de llana llargs enganxats. Proposta 2 Pesquem taps La segona proposta consisteix a pescar amb una cullera els taps que estan dins de la safata i portar-los a l'ouera. Proposta 3 Enfilem La tercera proposta consisteix a enfilar macarrons per una estructura de pals de fusta, i bastonets llargs pels forats de l'escorredor i dels tubs de cartó. Proposta 4 Estenem roba La quarta proposta consisteix a estendre trossos de roba, amb agulles de plàstic i fusta, a la corda que penjarà de dues cadires Proposta 5 Fem torres La cinquena proposta consisteix a fer torres amb tubs de cartó.

Ambient 3	Natura
Justificació	En l'ambient Natura el tema de treball va ser la naturalesa i els elements naturals i reciclats, permeten el desenvolupament de les habilitats motrius. De manera que a través de les propostes temàtiques es va desenvolupar les

	accions motrius fines de l'alumnat, o sigui, les habilitats manuals, la coordinació de l'ull – mà i la manipulació aleatòria i exploratòria dels infants.
Objectius	- Elaborar mandales utilitzant elements naturals i reciclats. - Experimentar amb la sorra a través dels estris. - Experimentar la tècnica de pintura amb espècies a través de diferents estris. - Desenvolupar moviments manuals precisos en el resseguiment del traç. - Realitzar diverses correspondències.
Propostes	Aquestes es duran a terme a l'aula del grup. Proposta 1 <i>Elaborem mandales</i> La primera proposta consisteix a elaborar mandales amb els elements de la natura i els materials reciclats oferts. Proposta 2 <i>Juguem amb la sorra</i> La segona proposta consisteix a experimentar i jugar amb la sorra a través de diferents estris quotidians. Proposta 3 <i>Pintem</i> La tercera proposta consisteix a pintar lliurement amb espècies a través de pinzells i patates al paper d'embalar. Proposta 4 <i>Resseguim</i> La quarta proposta consisteix a resseguir diferents traços amb elements naturals Proposta 5 <i>Fem correspondències</i> La cinquena proposta consisteix a fer correspondències amb lletres i nombres de l'1 al 10.

Població/Mostra

Es va fer un estudi a un grup petit d'alumnes, concretament, al grup de P3-B d'una escola de la comarca del Baix Ebre. De manera que la mostra de la investigació va ser reduïda.

Així doncs, l'anàlisi es va centrar en els 15 infants, 8 nens i 7 nenes. D'una banda, se'ls va escollir perquè era el grup-classe on es va portar a terme les pràctiques de quart del grau, de

manera que es va aprofitar per realitzar-los sessions d'ambients enfocats a desenvolupar i millorar la seva motricitat. D'altra, perquè la motricitat és una de les dimensions clau en el seu desenvolupament i una de les primeres bases dels seus aprenentatges. Per tant, se'ls va triar per demostrar la rellevància del treball de la motricitat en els primers períodes educatius, ja que són un grup d'edat primerenca, però del segon cicle d'infantil.

El grup era bastant variat i estava format per alumnat mogut, tranquil, xerrador, callat, extravertit, introvertit, trapella, noble, és a dir, a l'aula es podia observar diferents comportaments en els infants, com també, diversos ritmes evolutius on cada un d'ells mostrava unes necessitats i uns interessos. A més, tenia un correcte desenvolupament de les seves habilitats i no mostrava cap alteració que el pogués afectar. En darrer terme, era un conjunt d'alumnes molt gaudidor i hi havia molt bona harmonia i companyonia.

A l'Annex C es troba la descripció detallada del grup d'infants de P3-B fent èmfasi a la seva actitud, al seu rol i a les seves necessitats.

Instruments per a la recollida de dades

Les dades de la investigació van estar recollides a través d'una tècnica qualitativa anomenada observació participant, que consisteix a observar i alhora participar en les activitats que està fent el grup el qual s'està investigant. D'aquesta manera, es va intervenir a l'escenari amb el conjunt d'infants i es va enregistrar la informació contemplada a diferents registres, com les graelles d'observació i el diari, i a més a més, aquesta es va complementar fent fotografies i una gravació de vídeo.

A continuació, s'enumeren i s'expliquen detalladament tots els que es van utilitzar per a la recollida. Aquests són:

- *Graella d'observació*: es va elaborar una per ambient amb uns criteris d'avaluació, relacionats amb els objectius de les propostes d'activitat de cada un i els conceptes teòrics del treball. Tot seguit, es mostren els paràmetres de cada ambient comentant de manera general els assoliments. Totes les graelles es troben completes a l'Annex D.

Per començar, a l'Ambient Moguem-nos el tema de treball principal era la motricitat global completa dels infants, per tant, la sessió es va centrar a desenvolupar els seus

patrons motors elementals (arrossegant-se, gatejant i enfilant-se), naturals (caminant i corrent), construïts (desplaçant-se per sobre/sota de materials, recolzant les parts del cos), el salt, l'activitat tònica postural equilibradora (A.T.P.E.), o sigui el to muscular, les diferents postures i l'equilibri, l'esquema corporal, és a dir, la coneixença de les parts del cos i la coordinació dinàmica general dels seus moviments. Així doncs, es van establir els ítems següents per valorar les accions i els moviments del grup en els espais de joc. Aquests són:

- Mantenir el control del cos en situacions de moviment. En aquest es va valorar l'equilibri dinàmic de l'alumnat a través de xanques i d'una estructura de maons de plàstic.
- Realitzar diversos desplaçaments (gatejant, arrossegament, enfilant-se, caminant...). En aquest, es va valorar els patrons motors que permeten la realització de diferents desplaçaments amb el cos.
- Executar moviments coordinats amb el cos, adaptant-los a l'espai de joc preparat. En aquest, es va avaluar la coordinació dinàmica general dels seus segments corporals, tenint en compte la posició i el control del cos en l'espai.
- Fer el salt des de dues altures. En aquest, es va avaluar el salt des de dues plataformes on l'altura era diferent.
- Relaxar el cos després d'una activitat d'acció i moviment. En aquest, es va valorar si era capaç d'adequar el seu to muscular després de fer una activitat d'acció i moviment.

A l'Ambient Manipulem el tema de treball va ser la motricitat fina completa dels infants, de manera que es va desenvolupar les seves habilitats manuals i la coordinació de l'ull – mà. Per tant, es van establir els criteris següents per valorar-ho. Aquests són:

- Realitzar el retall amb precisió i control. En aquest, es va avaluar si realitzava el retall amb exactitud i agafant correctament les tisores, amb una mà.
- Coordinar l'ull-mà tant en la recollida com en la deixada de l'objecte. En aquest, es va valorar si era capaç d'agafar els taps amb la cullera de dins de la safata i deixar-los a l'ouera.
- Mostrar destresa en la introducció de diversos elements petits. En aquest, es va avaluar l'habilitat i precisió en la introducció d'elements petits per diferents estructures.

- Realitzar la pinça amb control durant l'activitat. En aquest, es va valorar si feia el moviment de la pinça amb força i precisió durant l'acció d'estendre la roba.
- Controlar els moviments manuals a través de la construcció de torres. En aquest, es va avaluar el domini i la coordinació dels moviments en l'elaboració de torres.

A l'Ambient Natura el tema de treball va ser la naturalesa i els elements naturals i reciclats, permeten el desenvolupament de les habilitats motius, a través d'unes propostes d'activitat que requerien les accions motrius fines de l'alumnat. De manera que es va desenvolupar les seves habilitats manuals, la seva coordinació de l'ull – mà i la manipulació aleatòria i exploratòria. Per tant, es van establir els criteris següents per valorar-ho. Aquests són:

- Dissenyar mandales utilitzant elements naturals i reciclats. En aquest, es va avaluar la creació de mandales emprant els materials oferts.
 - Explorar la sorra amb diferents estris. En aquest, es va valorar l'exploració de la sorra utilitzant els estris proporcionats.
 - Realitzar la pintura amb els diferents estris. En aquest, es va avaluar l'acció de pintar amb l'ús dels instruments.
 - Resseguir completament els traços amb elements naturals. En aquest, es va valorar el resseguiment complet dels traços manipulant amb precisió els elements naturals.
 - Relacionar correctament les correspondències. En aquest, es va avaluar si agafava el tap corresponent a la plantilla escollida.
- *Diari*: es va elaborar un diari per ambient on es va anotar de manera descriptiva i detallada totes les accions motores globals i les motrius fines dels infants durant les propostes d'activitat, com també, les diverses situacions interessants produïdes pel grup. A continuació, es fa el buidatge de les dades més rellevants de cada un d'ells. A l'Annex E es troben complets.

Diari Ambient Moguem-nos

En l'Ambient Moguem-nos, l'observació es va centrar en els aspectes següents:

A l'aula el dia de la sessió, hi havia 15 infants.

- La coneixença de l'esquema corporal. Per aconseguir aquesta informació, a l'inici de la sessió, es van nomenar diferents parts del cos i l'alumnat va haver de reconèixer-les i moure-les. Llavors, es va observar que 13 infants les van reconèixer, menys dos perquè són estrangers i no entenen totes les paraules, i ho feien per imitació. Per tant, un 86,7% de l'alumnat ho va reconèixer i un 13,3% no.
- L'equilibri dinàmic sobre els diferents materials. Es va preparar una estructura de maons de plàstic i també, es va deixar xanques perquè el desenvolupessin. A la primera, es va observar com tot el grup va mantenir l'equilibri desplaçant-se (corrents, gatejant, caminant de costat, aixecant els genolls) per sobre els maons. En canvi, a les xanques un 53,3% sí que ho va provar i va aguantar l'equilibri a sobre del material, duent a terme desplaçaments més aviat curts que llargs, i un 46,7% no ho va realitzar.
- Els desplaçaments realitzats amb el cos. Es va fer una estructura de peces, on la base estava formada per dos matalassos, entremig d'aquests hi havia una peça quadrada que donava altura i a cada costat n'hi havia una en forma de mitja lluna, simulant un túnel. A través d'aquesta, els infants podien desplaçar-se gatejant, caminant, arrossegant-se i enfilant-se. Per tant, es va observar com els 15 infants van desplaçar-se de diferents maneres utilitzant els segments corporals coordinadament. Fins i tot, es va contemplar desplaçaments no esperats com l'arrossegament d'esquenes o el salt de la peça del mig quan l'esperat era passar-la gatejant o enfilant-se.
- Els moviments corporals coordinats i adaptats a l'espai de joc. Es va elaborar un circuit de peces de psicomotricitat que permetia desenvolupar els moviments globals corporals i coordinats dels infants, a les zones ofertes. Es va observar que un 66,7% sí que va adaptar els moviments a les diferents zones del circuit, un 26,7% va intentar adaptar els moviments a l'espai de joc, però els costava a causa del seu to muscular i el seu control postural. En canvi, un 6,7% no ho va fer. En aquesta es va contemplar diferents moviments, com arrossegaments, "croquetes", tombarelles, equilibris i salts, i també, joc simbòlic on imitaven personatges, animals i oficis.
- El salt des de dues plataformes. Es va preparar una estructura amb un matalàs a terra, i a cada un dels seus costats es va posar una plataforma d'altura diferent i una rampa. Es va observar que els 15 infants van fer salts, encara que alguns, feien més aviat desplaçaments com ara arrossegant el cos o caminant d'un costat a l'altre. Així

doncs, un 53,3% sí que en va fer, un 33,3% ho va intentar alguna vegada, però preferia fer desplaçaments i un 13,4% no ho va fer.

- La relaxació del cos. Per aconseguir la informació, en finalitzar el desenvolupament de les propostes, es va fer estirar a terra a tot el grup i es va posar música relaxant. De manera que es va observar com dotze infants es van relaxar sense moure's i parlar, i tres ho van intentar, però sense èxit, ja que no van parar de moure's en tota l'activitat. Per tant, un 80% va relaxar-se i un 20% no ho va aconseguir.
- El funcionament de les tres parts de l'ambient. A la primera part, a l'assemblea, es va observar que els infants tenien ben adquirides les normes, ja que la metodologia dels ambients formava part del seu dia a dia. És per això, que les recordaven perfectament. En el desenvolupament, es va veure com tot el grup gaudia de les propostes creades. Totes elles estaven ben distribuïdes per la sala i cada una tenia el material adient perquè funcionés. És més, estaven pensades i adaptades per a tot el grup-classe. En l'última, es va fer l'assemblea final i es va preguntar als infants quines propostes els havia agradat més i van respondre la del circuit i del túnel.

Diari Ambient Manipulem

En l'Ambient Manipulem, l'observació es va focalitzar en els següents aspectes:

A l'aula el dia de la sessió hi havia 14 infants.

- La utilització de les tisores i la tècnica del retall. Per aconseguir la informació, es va crear una proposta on l'alumnat havia de retallar els trossos de llana enganxats a la plantilla. Per tant, es va observar que 8 infants manipulaven l'estri amb una mà i que tres necessitaven les dues. Pel que fa al retall, es va veure que un 57,1% sí que ho va fer amb precisió i control, un 21,4% ho intenta, però sense èxit, i un 21,4% no ho va fer, o sigui no va passar per la proposta.
- La coordinació de l'ull – mà en l'acció de recollir i deixar objectes. Per aconseguir la informació, es va preparar una activitat on l'alumnat amb una cullera havia d'agafar els taps de la safata i posar-los a una ouera. Es va observar que un 28,6% sí que va fer les accions d'agafar el tap de la safata i de deixar-lo a l'ouera, de manera coordinada, i un 28,6% ho va intentar alguna vegada, però no va dedicar molta estona, ja que va preferir manipular la cullera i jugar amb l'arròs de dins de la safata. I un 42,8% no va fer l'activitat de la proposta.

- La introducció d'elements petits amb facilitat. Es va preparar unes estructures amb pals i es va posar un escriptor i tubs foradats per enfilar diferents elements. Es va observar que un 71,4% sí que va enfilar els diferents elements amb destresa, i un 21,4%, ho va intentar però sense èxit, ja que els costava més manipular objectes petits a causa de la poca habilitat que mostraven. En canvi, un 7,1% no ho va fer ni provar.
- La realització de la pinça en l'acció d'estendre la roba. Per aconseguir extreure la informació es va preparar amb quatre cadires i dos cordills un estenedor per estendre peces de roba amb l'objectiu de desenvolupar la pinça dels infants. Es va observar que un 64,3% va fer la pinça sense problema en l'acció d'estendre les peces al cordill, i molts d'ells, quan les despenjaven, les plegaven i les deixaven a la safata. A més, imitaven el rol de la mare o el pare. Un 14,3% ho va intentar, però mostrava dificultat per penjar la roba perquè no tenia suficient força per obrir l'agulla, i un 21,4% no va fer l'activitat.
- La construcció de torres amb moviments manuals controlats. Es va oferir diferents tubs de cartó perquè l'alumnat pogués construir torres. De manera que es va observar que un 21,4% sí que va elaborar torres controlant els seus moviments, un 14,3% ho va intentar alguna vegada, però no va dedicar molta estona, ja que preferia manipular els tubs i jugar amb ells. En canvi, un 64,3% no va provar la proposta, va escollir les altres.
- El funcionament de les tres parts de l'ambient. A la primera part de l'assemblea, l'alumnat va participar de manera activa en el recordatori de les normes. En el desenvolupament de les propostes, les activitats no van funcionar totes per igual, unes van triomfar més que altres, i van ser la proposta de retallar, d'enfilar i d'estendre la roba. Tot i això, a l'aula estaven totes ben distribuïdes i el material era l'adequat i n'hi havia prou per desenvolupar la sessió. Encara que a la primera "Tallem el pèl" va ser just i es va haver d'incloure fulls perquè l'alumnat pogués seguir retallant.

Diari Ambient Natura

En l'Ambient Natura, l'observació va estar dirigida als aspectes següents:

A l'aula el dia de la sessió hi havia 11 infants.

- La creació de mandales emprant elements naturals i reciclats. Per aconseguir la informació es va preparar una proposta per crear mandales manipulant els materials oferts. Es va observar que un 36,4% sí que en va fer creant dibuixos amb els elements i molts d'ells feien simetries, un 27,3% ho va intentar, però no va dedicar molta estona, ja que va preferir manipular els materials. De manera que les accions destacades van ser: enfilar les castanyes i les garrofes pels tubs de cartó, mirar a través d'ells i sobreposar-los, i col·locar molts elements junts al tapet. Així doncs, un 36,4% no ho va fer, perquè va escollir altres propostes que hi havia a l'aula. Cal afegir que es va animar a l'alumnat que visitessin l'activitat i durant la sessió es van crear diferents mandales a fi que les imitessin o creïn de noves.
- La manipulació de la sorra amb l'ajuda dels estris. Es va preparar un espai per experimentar amb ella. Es va observar que els 11 infants van manipular-la sorra els diferents estris i també, ho van fer sense aquests, només utilitzant les seves mans. Fins i tot, molts van desenvolupar joc simbòlic, i comentaven que estaven a la platja jugant a la sorra i fent castells. És més, es va veure com interaccionaven els que estaven presents a la proposta. Aquesta la va fer un 100%, fins i tot, va haver-hi tres infants que no es van moure d'ella.
- La pintura amb espècies fent ús dels instruments proporcionats. Es va preparar una proposta per pintar amb espècies a través de pinzells i de patates. Es va observar que un 81,8% va pintar amb les espècies emprant els recursos oferts, i fins i tot, va haver-hi un infant que va fer un dibuix i en preguntar-li què era, va respondre un poble. En canvi, un 18,1% no va fer l'activitat.
- El resseguiment dels traços fent moviments manuals precisos. Es va preparar plantilles amb diferents traços per desenvolupar les accions manuals d'agafar i deixar. Es va observar que un 9,1% sí que va realitzar un traç complet manipulant els elements amb precisió i deixant-los a sobre de la línia, un 27,3% ho va intentar, però no el va fer complet i un 63,6% no ho va fer ni provar.
- La correspondència dels taps amb les plantilles correctament. Es va preparar una activitat on l'alumnat havia de posar el tap al número o lletra corresponent de la plantilla. Es va observar que un 45,5% ho va fer correctament manipulant els taps i deixant-los al lloc adient, i un 54,5% no ho va fer ni provar.
- El funcionament de l'ambient. En l'assemblea inicial, es va observar que els va agradar molt el moment del recordatori de les normes, ja que com les tenen ben

apreses, els agrada molt interactuar. En el desenvolupament, les activitats que comportaven més experimentació i manipulació més lliure, com la de “Pintem” i “Juguem amb la sorra”, van funcionar més que la resta que eren més dirigides i que hi havia un objectiu més marcat. Encara que la distribució de totes les propostes a l'aula va ser l'adient i els materials també. En l'assemblea final, se'ls va preguntar quines havien estat les propostes preferides i les seves respostes van ser bastant variades.

- La manipulació aleatòria i exploratòria del grup en les activitats. En aquesta sessió les activitats que hi havia a l'ambient permetien desenvolupar la manipulació aleatòria i exploratòria de l'alumnat. Es va observar com a les propostes “Juguem amb la sorra” feien manipulació aleatòria. En canvi a les “Resseguim”, “Fem correspondències”, “Pintem” i “Elaborem mandales” feien l'exploratòria. Encara que a “Elaborem mandales”, es va observar que desenvolupaven l'aleatòria, ja que molts d'ells utilitzaven el material per plaer i jugar i no per fer l'activitat establerta.
- *Imatges*: es va realitzar fotografies de les propostes de cada ambient per complementar la informació de la investigació i de la unitat didàctica “Ambients infantils”. També, de l'alumnat durant la realització de les activitats per extreure més detalls a l'hora de fer la valoració. Amb tot i això, les imatges on surten els infants no es poden mostrar per la seva privacitat.
- *Gravació de vídeo*: es va realitzar una gravació de la primera sessió, o sigui, de l'ambient Moguem-nos per avaluar més minuciosament cada acció i moviment de l'alumnat durant les propostes motores. D'aquesta manera, va ser més fàcil valorar tot el que va ocórrer a la sala de psicomotricitat mentre els infants duien a terme les activitats.

3.4. Resultats

En aquest apartat, s'exposen els resultats obtinguts durant tot el transcurs del treball sobre el tema d'investigació. Així doncs, es referencia la metodologia dels ambients i la rellevància que tenen en el desenvolupament de la motricitat global i fina de l'alumnat de tres anys.

Tal com s'ha afirmat en el primer capítol, els ambients són una proposta metodològica i educativa que dona molta importància als espais i a les seves dimensions, i alhora a la llibertat de moviment dels infants en les propostes per l'adquisició dels seus aprenentatges i pel seu progrés. És per això, que en el segon capítol s'explica la rellevància de la motricitat a infantil, aspecte clau en el procés evolutiu i educatiu dels infants. A continuació, es demostren tots els resultats obtinguts a través de la posada en pràctica dels tres ambients enfocats al desenvolupament i la millora de la motricitat del grup d'infants de P3-B d'una escola del Baix Ebre.

Els ambients es van crear partint de les quatre dimensions que ha de tenir un ambient perquè funcioni i sigui de qualitat. Així doncs, per a la seva creació es va valorar la dimensió física, funcional, temporal i la relacional, i de cada una es va tenir en compte el següent.

Pel que fa a la dimensió física, es va contemplar la polivalència, el mobiliari, l'accessibilitat i la il·luminació de les dues aules on s'havien d'implementar els ambients, és a dir, de la sala de psicomotricitat i de l'aula de referència. De manera que es va veure que les dues permetien el desenvolupament correcte de les propostes plantejades, tot i que, s'havia de fer canvis en la distribució del mobiliari per aconseguir un lloc còlid, segur i acollidor.

A través de la dimensió funcional, es va decidir les zones de l'aula on es duria a terme cada part de l'ambient. Així mateix, a la sala de psicomotricitat, l'assemblea inicial, es duria a terme a la paret de la llista, el desenvolupament de la sessió, per tota la sala, i l'assemblea final, a l'espai de cloenda on hi ha ubicades les normes. En canvi, a l'aula l'assemblea inicial i final es duria a terme a la zona de les rutines i el desenvolupament de les activitats per tota l'aula. També, es va determinar les activitats que es realitzarien a cada ambient, de manera que al "Moguem-nos", es farien activitats de moviment i es portaria a terme a la sala de psicomotricitat, i al "Manipulem" es farien activitats específiques de motricitat fina, i a "Natura", propostes temàtiques sobre la natura requerint accions motriu fines a l'aula de referència.

A la dimensió temporal, es va planificar el temps de cada ambient tenint en compte els tres moments que el formen, que són l'assemblea inicial, el desenvolupament de les propostes, i

l'assemblea final. A més, a cada un d'ells se'ls va adjudicar una durada adaptada a les necessitats dels infants i també, de la jornada escolar del centre educatiu.

Finalment, l'última dimensió que es va valorar va ser la relacional i en aquesta es va decidir: les normes a implementar en les sessions d'ambients, que en aquest cas, s'utilitzarien les que seguien i tenien establertes a l'escola, en la mateixa metodologia; la lliure circulació per les propostes de l'aula, de manera que l'alumnat pogués moure's per l'espai i decidir què fer segons els seus interessos i les seves necessitats; l'agrupació d'alumnes que els realitzarien, que en aquest cas, van ser els 15 infants de P3-B, grup a on es van realitzar les pràctiques de quart de grau; el rol que seguiria el docent, concretament, d'observador, de guia, d'acompanyant i d'animador i de proposador.

Per tant, a través d'aquestes consideracions es van preparar tres ambients d'aprenentatge, adaptats als espais disponibles de l'escola i a les necessitats del grup d'infants, i formats per uns materials i unes propostes d'activitat enfocades a treballar la motricitat global i fina i la resta d'habilitats.

En el primer ambient "**Moguem-nos**", la temàtica de treball va ser la motricitat global i les propostes van desenvolupar els patrons motors elementals, naturals i els construïts, el salt, l'activitat tònica postural equilibradora (A.T.P.E.), o sigui el to muscular, les diferents postures i l'equilibri, l'esquema corporal i la coordinació dinàmica general de l'alumnat. Així doncs, els resultats que es van aconseguir de cada una van ser els següents.

A la primera proposta "*Equilibris*" tot el grup va fer equilibris dinàmics per sobre dels maons de plàstic. En canvi, a les xanques només en va realitzar un 53% i en va fer d'estàtic mantenint-se a sobre d'elles, i de dinàmic fent desplaçaments amb elles per l'espai de joc. Així doncs, l'objectiu es va complir perquè els infants van mantenir l'equilibri.

A la "*Passem pels túnels*" tot l'alumnat va realitzar diferents desplaçaments mostrant un control del seu cos. De manera que van desenvolupar els patrons motors elementals i els construïts, que eren els esperats i marcats, però a més a més, van fer els naturals, en aquest cas, caminar, i fins i tot, molts van introduir, el salt, el patró més complex.

Al "*Circuit*" gairebé tot el grup va dur a terme moviments coordinats amb el cos a través de diferents desplaçaments, encara que només un 66,7% va adaptar-los a l'espai de joc. En contra, un 26,7% va mostrar més dificultat en ajustar el seu to muscular a les zones establertes, com en el cas de dos infants més moguts, que els va costar adaptar les seves accions ràpides a la situació

de joc, i en canvi, dos altres es mostraven insegurs a les diferents zones, cosa que els impedia ajustar bé les seves accions a l'espai. En aquesta, la participació va ser d'un 93,4% i el seu assoliment va ser l'esperat.

A la “*Saltem*” quasi tot el grup va fer el salt, patró complex, encara que un 33,3% va preferir més aviat realitzar els desplaçaments elementals, arrossegant el cos, i els naturals, caminant i corrent d'un costat a l'altre de la plataforma. Tot i això, es va assolir l'objectiu principal d'efectuar el salt des de dues altures, i la participació va ser d'un 86,6%.

A la “*Relaxem-nos*” la majoria del grup va aconseguir relaxar-se, però concretament, un 80% va adequar el seu to muscular a l'activitat i a la música que sonava, i un 20% no va aconseguir-ho. En aquesta, la participació va ser completa, ja que era una activitat final, obligatòria i dirigida.

Gràcies a l'**Ambient Muguem-nos** i a les propostes d'acció i moviment, es va aconseguir afavorir la motricitat global completa de l'alumnat millorant els seus patrons motors en la realització dels diferents desplaçaments, la coordinació dinàmica general a través dels seus moviments, les seves postures i el control del seu cos a les diferents zones de joc. També, es va enriquir la seva consciència corporal, ja que va poder experimentar les seves possibilitats i les seves limitacions en les accions globals que duia a terme. Fins i tot, mitjançant la proposta metodològica implementada es va desenvolupar la seva autonomia i la seva llibertat de circulació i decisió per les diverses propostes establertes per la sala.

En el segon ambient “**Manipulem**”, la temàtica de treball va ser la motricitat fina i les propostes d'activitat específiques van desenvolupar les habilitats manuals i la coordinació de l'ull – mà de l'alumnat, a través d'accions concretes. Així doncs, els resultats que es van aconseguir de cada una d'elles van ser els següents.

A la primera proposta “*Tallem el pèl*” un 57,1% del grup va retallar amb precisió i utilitzant les tisores amb una mà, en canvi un 21,4% ho va intentar, però sense èxit a causa de la seva poca maduresa manual. De manera que més de la meitat la va assolir amb bons resultats i la participació va ser d'un 78,5%, el restant, un 21,4% no la va provar.

A la “*Pesquem taps*” un 28,6% del grup va fer les accions de recollir i deixar els taps utilitzant la cullera de manera coordinada i controlant els moviments manuals, en canvi, un 28,6% va preferir realitzar joc amb la cullera i l'arròs. En aquesta només un 28,6% va fer l'objectiu principal, així i tot, la participació va ser d'un 57,2% i un 42,8% no la va provar.

A l'“*Enfilem*” un 71,4% del grup sí que va enfilar els diferents elements petits amb destresa, i en canvi, un 21,4% ho va intentar, però sense molt d'èxit perquè mostrava dificultat en manipular-los. En aquesta es va assolir l'objectiu esperat i la participació va ser bastant elevada, exactament, d'un 92,8% i un 7,1% no la va provar.

A l'“*Estenem roba*”, un 64,3% del grup va aconseguir fer la pinça amb facilitat, desenvolupant els moviments dels dits en l'acció de prémer l'agulla i d'estendre la roba. En canvi, un 14,3% va mostrar dificultat en l'acció d'obrir l'agulla, ja que no tenia suficient força als dits per prémer-la. La participació va ser d'un 78,6% i un 21,4% no la va provar.

A la “*Fem torres*” només un 21,4% va assolir l'objectiu principal d'elaborar torres a través de la manipulació controlada dels tubs, en canvi, un 14,3% va preferir manipular el material i jugar amb ell. En aquesta, la participació no va ser l'esperada, ja que un 64,3% del grup no la va provar.

Gràcies a l'**Ambient Manipulem** i les propostes d'activitat lúdiques i de manipulació es va aconseguir desenvolupar la motricitat fina i alhora la coordinació de l'ull - mà de l'alumnat, a través d'accions que implicaven moviments manuals com ara utilitzar i manipular instruments i elements, agafar, portar i soltar objectes, i moviments més concrets amb els dits, mitjançant la pinça. També, encara que no era el focus de treball de la sessió, es va afavorir els seus desplaçaments naturals, de tipus marxa, mentre canviaven de propostes, ja que eren de lliure circulació i les seves postures en l'espai.

En el tercer i últim ambient, “**Natura**” la temàtica de treball va ser la naturalesa i els elements naturals i reciclats, permeten el desenvolupament de les habilitats motrius, a través d'unes propostes d'activitat temàtiques que requerien globalment les accions motrius fines de l'alumnat. És a dir, les seves habilitats manuals, la coordinació de l'ull – mà i la manipulació aleatòria i exploratòria de l'alumnat. Així doncs, els resultats de totes elles van ser els següents.

A la primera proposta “*Elaborem mandales*” un 36,4% del grup va assolir l'objectiu principal de crear-ne utilitzant els materials, en canvi, un 27,3% va preferir manipular i jugar amb els elements. Tot i això, la participació en aquesta va ser d'un 63,7% i el 36,3% restant no la va provar.

A la “*Juguem amb la sorra*” tot el grup va aconseguir l'objectiu d'experimentar amb la sorra emprant les mans i els diversos estris, i a més, va participar en l'activitat i van desenvolupar la manipulació aleatòria fent joc.

A la “*Pintem*” gairebé tot el grup, concretament, un 81,8% va fer la tècnica de pintura utilitzant amb les mans els instruments oferts, o sigui, va portar a terme una activitat *unimanual*, i a més a més, va assolir l'objectiu marcat. En canvi, un 18,1% no la va fer.

A la “*Resseguim*”, un 36,4% del grup va participar i va manipular els elements a través de l'acció d'agafar i de deixar, però només un 9,1% va aconseguir assolir l'objectiu de resseguir el traç completament, i un 54,5% no la va provar.

A la “*Fem correspondències*” un 45,5% va manipular els taps i els va fer correspondre al lloc adient, de manera que va assolir l'objectiu principal de l'activitat. En canvi, un 54,5% no la va provar.

A més, aquestes permetien el desenvolupament de la manipulació aleatòria i l'exploratòria de l'alumnat. A la proposta “*Juguem amb la sorra*” va desenvolupar la seva manipulació aleatòria fent joc amb els objectes per plaer, i en les propostes “*Fem correspondències*”, “*Resseguim*”, “*Pintem*” i “*Elaborem mandales*” va desenvolupar la manipulació exploratòria, encara que en l'última molts infants van desenvolupar també l'aleatòria perquè van preferir fer joc amb els materials i no l'objectiu de l'activitat.

Gràcies a l'**Ambient Natura** i les seves propostes temàtiques es va afavorir els moviments manuals i la coordinació de l'ull – mà de l'alumnat, a través d'accions com utilitzar i manipular eines i elements, agafar i deixar elements, assenyalar amb els dits lletres, números o altres, pintar, i recollir els materials. També, de manera indirecta es va desenvolupar la motricitat global mitjançant els seus desplaçaments i el seu control postural per les propostes de l'ambient.

Així doncs, es confirma que la motricitat global es desenvolupa de manera completa a través d'un ambient específic motor que potenciï els diferents patrons motors, el salt i l'equilibri amb els seus materials psicomotors respectius, com és en el cas de l'Ambient Muguem-nos. Però, el que sí que s'aconsegueix desenvolupar en tots els ambients són els desplaçaments naturals, o sigui, la marxa, perquè en ser de lliure circulació es permet el moviment autònom de l'alumnat per les propostes, i les seves postures controlades dins d'ells.

En canvi, en la fina no és necessari crear-ne un en concret per estimular les habilitats manuals i la coordinació de l'ull-mà, ja que la majoria de propostes que el formen requereixen accions motrius que impliquen els moviments de les mans. N'és un exemple clar l'Ambient Natura, ja que el seu tema de treball era la naturalesa i els elements, tot i que les seves propostes requerien la manipulació i les accions manuals de l'alumnat.

Per tant, s'ha pogut comprovar que els ambients són una proposta metodològica i educativa, que afavoreix la motricitat de l'alumnat atès que totes les propostes que els formen requereixen les seves accions. A més a més, potencien la llibertat de decisió i de moviment, és per això, que en totes les sessions s'ha pogut observar que un percentatge del grup no ha fet alguna proposta d'activitat, i això és perquè els infants es movien i elegien les propostes a fer d'acord els seus interessos i les seves necessitats.

Finalment, assegurar la importància que té la motricitat en l'etapa del segon cicle d'infantil, ja que és una de les bases que permet als infants endinsar-se en els aprenentatges i desenvolupar-se en l'àmbit integral. Cal recordar, que des que neixen són éssers actius que necessiten estar en constant moviment i en interacció amb l'entorn. De manera que aquesta afirmació, s'ha pogut confirmar a través de les sessions d'ambients i de les pràctiques, ja que els infants per aprendre necessitaven els moviments del seu cos, o sigui, els seus desplaçaments globals per interacció amb l'entorn i les seves accions manuals, com la manipulació i l'exploració per extreure informació i compondre els seus coneixements. A més, es va contemplar que el desenvolupament de la motricitat del grup era correcte, tot i que, es veien diferents nivells maduratius, tant en les seves accions com en els seus moviments, és a dir, infants que els feien més segurs i precisos i altres, més indecisos i amb menys habilitat.

3.5. Conclusions

Per concloure el treball d'investigació, cal valorar si l'assoliment dels objectius ha estat l'esperat i si s'ha pogut donar resposta a la pregunta de recerca plantejada a l'inici. A continuació, s'extreuen les conclusions més rellevants.

En primer lloc, és necessari recuperar l'objectiu general "Desenvolupar la motricitat dels infants de P3-B d'una escola del Baix Ebre a través dels ambients", per veure si s'ha aconseguit la seva consecució. Així doncs, es pot afirmar que aquest sí que s'ha complert, ja que a través de les sessions pràctiques d'ambients realitzades a l'aula amb els infants de tres anys, s'ha pogut observar com aquests han influenciat de manera positiva en el progrés de la motricitat global i de la fina, concretament, en totes les seves accions realitzades a les diferents propostes.

Tot i això, per poder assolir-lo es van crear dos objectius més específics. El primer, "Descriure les accions motores globals dels infants de P3-B d'una escola del Baix Ebre a través dels ambients". Llavors, per demostrar la seva certesa es va dur a terme l'Ambient Moguem-nos

focalitzat a treballar de manera completa la motricitat global del grup, i dos més “Manipulem” i “Natura”, encara que no estaven enfocats directament, però de manera indirecta sí que afavorien els seus desplaçaments i el control postural. Per tant, mitjançant aquests es va poder contemplar i narrar tots els moviments i totes les accions motores globals de l'alumnat en les diferents propostes d'activitat dels ambients.

També, per demostrar el segon “Descriure les accions motrius fines dels infants de P3-B d'una escola del Baix Ebre a través dels ambients”, es va posar en pràctica l'Àmbit Manipulem per treballar de manera específica la motricitat fina dels infants, però també es va fer l'Àmbit Natura, àmbit enfocat al treball amb materials naturals on les propostes requerien les seves accions motrius. Així doncs, a través dels dos es va poder observar l'afavoriment de les habilitats manuals de l'alumnat de tres anys en les diverses propostes d'activitat.

Per aquest fet, els ambients van estar creats i posats en pràctica per tal d'evidenciar que la metodologia desenvolupa la motricitat dels infants, en aquest cas, corroborat amb els de tres anys de la classe de P3-B d'una escola de la comarca del Baix Ebre.

És més, gràcies a les evidències recollides es pot donar resposta a la pregunta d'investigació plantejada a l'inici del treball. Tanmateix els ambients són una proposta educativa excepcional, que mitjançant la seva estructura espacial i temporal, la distribució del mobiliari, l'elecció dels materials i l'oferiment d'un ventall d'activitats temàtiques, afavoreixen el desenvolupament de la motricitat de l'alumnat permetent-los perfeccionar tots els seus moviments globals i els fins, augmentar la seva autonomia a través del control postural i construir el seu esquema corporal de manera progressiva. Però, no oblidar que també, permeten el progrés de la seva dimensió cognitiva, o sigui, del seu pensament simbòlic, el llenguatge, i la memòria; l'afectiva, de l'expressió de sentiments i emocions, la construcció de la personalitat, i l'afectivitat entre iguals i docents; i la social; de les seves habilitats comunicatives, els comportaments, la resolució de conflictes, i el sentiment de pertànyer a un grup. A més a més, potencien la construcció dels seus aprenentatges, d'una manera vivencial, lliure i significativa.

Amb tot plegat, comentar que sí que s'han assolit els propòsits plantejats en el treball d'investigació, ja que s'ha pogut demostrar com la metodologia dels ambients ha desenvolupat la motricitat dels infants de tres anys de P3-B a través de les propostes d'activitat que els formaven. Ara bé, sí que s'ha topat amb un obstacle, la pandèmia. Aquesta ha influït en la posada en pràctica dels ambients a l'escola, perquè s'ha hagut de canviar la implementació per

adaptar-la a la nova realitat que s'està vivint. Així i tot, el canvi no ha perjudicat en els resultats, al contrari, ha permès la seva evidència.

Aquest treball d'investigació, ha servit per conèixer més profundament la metodologia dels ambients i confirmar els beneficis que aporta als infants en el seu desenvolupament integral i en l'adquisició dels seus aprenentatges. Com també, per aprendre a crear-ne tenint en compte totes les seves característiques d'estructuració i a posar-los en pràctica a l'aula amb l'alumnat considerant totes les seves necessitats. A més, destacar que és un recurs metodològic fantàstic que pot utilitzar un docent o un futur docent a la classe amb els seus alumnes i les seves alumnes, a fi que gaudeixin i aprenguin en un entorn acollidor, lúdic i còmode i creixin segurs emocionalment.

Finalment, ressaltar la importància d'introduir als centres educatius noves metodologies que es dirigeixin a tot l'alumnat i que els permeti adquirir aprenentatges d'una manera diferent i significativa, d'acord amb els seus interessos i les seves motivacions.

4. BIBLIOGRAFIA

- Bisquerra, R. (Coord.). (2004). *Metodología de la investigación educativa*. Madrid: La Muralla
- Canal Futura. (2018, noviembre 29). Autonomia na Educação | Destino: Educação - Escolas Inovadoras (Barcelona). [Vídeo]. YouTube. Recuperat de: <https://www.youtube.com/watch?v=IvjvHgcEw8s>
- Carrillo, M. E., López, A. (2014). La teoría de las inteligencias múltiples en la enseñanza de las lenguas. *Contextos Educativos. Revista de Educación*, (17), 79-89. <https://doi.org/10.18172/con.2594>
- Catherine, L., Javier, B., i Francisco, G. (2020). Four Pillars of the Montessori Method and Their Support by Current Neuroscience. *Mind, Brain, and Education*, 14(4), 322-334. <https://doi.org/10.1111/mbe.12262>
- Cavallini, I., Quinti, B., Rabotti, A., i Tedeschi, M. (2017). Las Arquitecturas de la Educación: El Espacio de lo Posible. La Cultura del Habitar en la Experiencia de las Escuelas Municipales de Educación Infantil de Reggio Emilia. *Revista Internacional de Educación para la Justicia Social (RIEJS)*, 6(1), 181-197. <https://doi.org/10.15366/riejs2017.6.1.010>
- Conde, J. L., Vicianá, V. (2001) *Fundamentos para el desarrollo de la motricidad en edades tempranas*. Málaga: Aljibe.
- Departament d'Ensenyament de la Generalitat de Catalunya. (2016). Currículum i orientacions educació infantil. Segon cicle. Decret 101/2010. <http://ensenyament.gencat.cat/web/.content/home/departament/publicacions/colleccions/curriculum/curriculum-infantil-2n-cicle.pdf>
- Departament d'Ensenyament de la Generalitat de Catalunya. (2017). Despertem mirades al voltant de l'espai escolar. Recuperat de: <https://repositori.educacio.gencat.cat/handle/20.500.12694/592>
- Duarte, J. (2003). Ambientes De Aprendizaje: Una Aproximacion Conceptual. *Revista Iberoamericana de Educación (Valdivia)*, (29), 97-113. <http://dx.doi.org/10.4067/S0718-07052003000100007>

- García, E. (2020). Diseño de ambientes en la escuela. Tema curso online. Recuperat de:
[https://portal.edu.gva.es/cefirealacant/wpcontent/uploads/sites/220/2020/03/TEMSCU
RSOONLINEEVGARCIAAMBIENTESEEDUCACIONCOMPLETOcopia.pdf](https://portal.edu.gva.es/cefirealacant/wpcontent/uploads/sites/220/2020/03/TEMSCU
RSOONLINEEVGARCIAAMBIENTESEEDUCACIONCOMPLETOcopia.pdf)
- García, F., Latorre, P. A., Moreno del Castillo, R. J., i Párraga, J. A. (2017). *Motricidad y salud en educación infantil*. (1r ed.) Madrid: Pirámides.
- González J. (2013). Célestin Freinet, la escritura en libertad y el periódico escolar: un modelo de innovación educativa en la primera mitad del siglo 20. *História da Educação*, 17(40), 11-26. <https://doi.org/10.1590/s2236-34592013000200002>
- Guardia, M., Martínez, R., Molinas, E., i Roure, A. (2010). L'escola ambient d'aprenentatge. *Revista In – fàn – ci – a, associació de mestres Rosa Sensat*. (175), 24-28. Recuperat de https://www.rosasensat.org/magazines/in-fan-ci-a/175/icat_175.pdf
- Hofstetter, R., Schneuwly, B. (2009). Knowledge for teaching and knowledge to teach: Two contrasting figures of New Education: Claparède and Vygotsky. *Paedagogica Historica*, 45(4-5), 605-629. <https://doi.org/10.1080/00309230903100973>
- Hoyuelos, A. (2006). El taller de expresión y Loris Malaguzzi . Reflexiones sobre la relación. La estética en el pensamiento y obra pedagógica de Loris Malaguzzi. Recuperat de: <http://www.vitoriagasteiz.org/wb021/http/contenidosEstaticos/adjuntos/es/25/33/42533.pdf>
- Iglesias, M. L. (2008). Observación y Evaluación del Ambiente de Aprendizaje en Educación Infantil: Dimensiones y Variables a Considerar. *Revista Iberoamericana de Educación*, (47), 49-70. Recuperat de: [http://dialnet.unirioja.es/servlet/articulo?codigo=2736756%5Chttp://www.rieoei.org/r
ie47a3.htm](http://dialnet.unirioja.es/servlet/articulo?codigo=2736756%5Chttp://www.rieoei.org/r
ie47a3.htm)
- Moss, P., Rinaldi, C. (2004) Qué es Reggio? *Revista Infancia en eu-ro-pa* 4(6), 3-5. Recuperat de: https://www.rosasensat.org/magazines/infancia-europa-en-castella/6/ieur-cas_6.pdf
- Mphahlele, R. S. S. (2019). Exploring the role of malaguzzi's 'hundred languages of children' in early childhood education. *South African Journal of Childhood Education*, 9(1), 1-10. <https://doi.org/10.4102/sajce.v9i1.757>

- Otálora, Y. (2010). Diseño de espacios educativos significativos para el desarrollo de competencias en la infancia. *Revista CS*, (5), 71-96. Recuperat de: <https://dialnet.unirioja.es/servlet/articulo?codigo=4968468>
- Palau, E. (2001). *Aspectos básicos del desarrollo infantil: La etapa de 0 a 6 años*. Ediciones CEAC
- Pons, E., Roquet-Jalmar, D. (2010). *Desenvolupament cognitiu i motor*. Barcelona: Altamar, S.A.
- Prat, N., del Río, M. (2015). *Desenvolupament socioafectiu*. Barcelona: Altamar, S.A.
- Real Academia Española. (s.f.). Diccionario de la lengua española. Recuperat de: <https://dle.rae.es/>
- Riera, M. A. (2005). El espacio-ambiente en las escuelas de Reggio Emilia. *Indivisa: Boletín de estudios e investigación* (3), 27-36. Recuperat de: https://www.researchgate.net/publication/39221021_El_espacioambiente_en_las_escuelas_de_Reggio_Emilia
- Riera, M. A., Ferrer, M., i Ribas, C. (2014). La organización del espacio por ambientes de aprendizaje en la Educación Infantil: significados, antecedentes y reflexiones. *RELAdEI*, 3(2), 19-39. Recuperat de: redaberta.usc.es/reladei/index.php/reladei/article/viewFile/181/pdf
- Rigal, R. (2006). *Educación motriz y educación psicomotriz en preescolar y primaria*. (1r ed.). Barcelona: Inde Publicaciones
- SomDocents. (2021). Mòdul 1. Repensar l'educació actual.
- SomDocents. (2021). Mòdul 2. Una proposta d'escola viva i activa: els ambients.
- SomDocents. (2021). Mòdul 3. Un dia a l'escola: la realitat dels ambients a l'escola.
- Swan, K., Chen, C. C., i Bockmier-Sommers, D. K. (2020). Relationships between carl rogers' person-centered education and the community of inquiry framework: A preliminary exploration. *Online Learning Journal*, 24(3), 4-18. <https://doi.org/10.24059/olj.v24i3.2279>

- Torio, S. (1997). Talleres y rincones en educación infantil: su vigencia psicopedagógica hoy. *Biblioteca AMEI-WEACE*. 379(1), 350-379. Recuperat de: <http://www.waece.org/biblioteca/pdfs/d077.pdf>
- van Gorp, A. (2011). The decroly school in documentaries (1930s-1950s): Contextualising propaganda from within. *Paedagogica Historica*, 47(4), 507-523. <https://doi.org/10.1080/00309230.2011.588242>
- Vecchi, V. (2004). Las raíces múltiples del conocimiento. *Revista Infancia en eu-ro-pa* 4(6), 29-34. Recuperat de: https://www.rosasensat.org/magazines/infancia-europa-en-castella/6/ieur-cas_6.pdf
- Wild, R. (2004). El centro experimental Pestalozzi. *Cuadernos de Pedagogía*, (341), 18-21. Recuperat de: <https://escuelaconcerebro.files.wordpress.com/2012/01/pesta-resumidocuadernos-depedagogia.pdf>

5. ANNEXOS

Annex A. Graella d'observació d'una escola de Barcelona.....	60
Annex B. Unitat didàctica “Ambients Infants”	61
Annex C. Llistat infants P3-B	96
Annex D. Graells d'observació Ambients	98
Annex E. Diaris	102

Annex A. Graella d'observació d'una escola de Barcelona

[illegible]

Annex B. Unitat didàctica “Ambients Infants”

GRUP CLASSE	DURADA	PERÍODE	CURS ESCOLAR	PROFESSOR/A
P3 B	3 sessions.	23/10/2020-20/11/2020	2020-2021	Laura Balfegó Durán

ÀREES IMPLICADES	TÍTOL I JUSTIFICACIÓ DE LA UNITAT
Àrea descoberta d'un mateix i dels altres Àrea descoberta de l'entorn Comunicació i llenguatges	La unitat didàctica s'anomena “Ambients Infants”. Aquesta, està basada en la metodologia del treball per ambients. L'únic que aquest any, a causa de la pandèmia el seu funcionament ha hagut de canviar i aquests, no poden ser de lliure circulació per totes les aules ni internivell. Per tant, s'ha hagut d'adaptar a la nova realitat portant-lo a terme a dins de l'aula amb el grup estable de referència. D'aquesta manera, es realitzaran d'una escola de la comarca del Baix Ebre, amb diferents propostes didàctiques i els seus respectius materials. Així doncs, l'alumnat circularà lliurement per la classe amb el seu grup i elegirà les activitats a realitzar segons les seves necessitats i els seus interessos. Per tant, a través d'aquestes fomentarem el principalment, el desenvolupament de les seves habilitats motores i motrius, i també, les cognitives, afectives i socials, l'adquisició dels seus aprenentatges significatius, d'una manera més dinàmica i lúdica, i la creació de la seva personalitat i el seu creixement personal. Les sessions d'ambients que es presentaran seran: <i>Ambient Moguem-nos</i> on es desenvoluparà la part motora global dels infants a través de propostes psicomotrius, <i>Ambient Manipulem</i> on es potenciarà la

	motricitat fina a través de diferents activitats manuals específiques i <i>Ambient Natura</i> , a través de propostes temàtiques es desenvoluparà les seves accions motius fines, o sigui la seva manipulació i la coordinació de l'ull i de la mà.
--	---

OBJECTIUS CURRICULARS

1. Identificar-se com a persona tot sentint seguretat i benestar emocional, coneixent el propi cos, les seves necessitats i possibilitats, els hàbits de salut, i guanyar confiança en la regulació d'un mateix.
2. Ser i actuar d'una manera cada vegada més autònoma, resolent situacions quotidianes amb actitud positiva i superant les dificultats.
3. Sentir que pertany a grups socials diversos, participant-hi activament i utilitzant els hàbits, actituds, rutines i normes pròpies.
4. Aprendre amb i a través dels altres, gaudir de la relació i integrar-se en el grup tot establint relacions afectives positives amb actituds d'empatia i col·laboració i intentant resoldre conflictes de manera pacífica.
5. Observar i experimentar en l'entorn proper amb curiositat i interès, interpretant-lo i fent-se preguntes que impulsin la comprensió del món natural, social, físic i material.
7. Representar i evocar aspectes de la realitat viscuda, coneguda o imaginada i expressar-los mitjançant les possibilitats simbòliques que els ofereix el joc i altres formes de representació.
9. Desenvolupar habilitats de comunicació, expressió, comprensió i representació per mitjà dels llenguatges corporal, verbal, gràfic, musical, audiovisual i plàstic
10. Aprendre i gaudir de l'aprenentatge, pensar i crear, qüestionar-se coses, fer-les ben fetes, plantejar i acceptar la crítica i fer créixer el coneixement d'una manera cada vegada més estructurada.

OBJECTIUS D'APRENENTATGE	CAPACITATS	CRITERIS D'AVUACIÓ
Mantenir l'equilibri en situacions de moviment.	1, 2, 9	Mantenir el control del cos en situacions de moviment.
Experimentar diferents formes de desplaçament amb el cos.	1, 2, 9	Realitzar diversos desplaçaments (gatejant, arrossegament, enfilant-se, caminant,...)
Explorar les seves possibilitats corporals mitjançant el circuit.	1, 2, 9	Executar moviments coordinats amb el cos, adaptant-los a l'espai de joc preparat.
Efectuar el salt des de dues altures diferents.	1, 2, 9	Fer el salt des de dues altures diferents.
Relaxar el cos a l'activitat de relaxació.	1, 2, 9	Relaxar el cos després d'una activitat d'acció i moviment.
Retallar amb precisió el pèl de la plantilla.	1, 9	Realitzar el retall amb precisió i control.
Desenvolupar la coordinació ull-mà a través de la recollida i deixada de l'objecte.	1, 9	Coordinar l'ull-mà tant en la recollida com la deixada de l'objecte.

Enfilar elements petits amb destresa i precisió.	1, 9	Mostrar destresa en la introducció de diversos elements petits.
Efectuar moviments amb els dits a través de la pinça.	1, 9	Realitzar la pinça amb control durant l'activitat.
Dominar els moviments manuals en l'elaboració de torres.	1, 9	Controlar els moviments manuals a través de la construcció de torres.
Elaborar mandales utilitzant elements naturals i reciclats.	1, 6, 9	Dissenyar mandales utilitzant elements naturals i reciclats.
Experimentar amb la sorra a través dels estris.	1, 6, 9	Explorar la sorra amb diferents estris.
Experimentar la tècnica de pintura amb espècies a través de diferents estris.	1, 5, 9	Realitzar la pintura amb els diferents estris.
Desenvolupar moviments manuals precisos en el resseguiment del traç.	1, 9	Resseguir completament els traços amb elements naturals.

Realitzar diverses correspondències.	1, 4, 9	Relacionar correctament les correspondències.
Participar en les assemblees dels ambients.	3, 5, 8, 9	Compartir les seves experiències viscudes als ambients.

CONTINGUTS CURRICULARS

- Aplicació d'hàbits d'autonomia i rutines en la vida escolar, mostrant iniciativa i esforç per trobar personalment solucions a situacions i dificultats superables, sabent demanar ajuda quan faci falta i acceptar-la quan calgui.
- Exploració de moviments en relació amb un mateix, els altres, els objectes, i la situació espaciotemporal, tot avançant en les possibilitats expressives del propi cos.
- Gust i valoració del joc, l'exploració sensorial i psicomotriu com a mitjà de gaudi personal i de relació amb si mateix, amb els altres i amb els objectes.
- Domini progressiu de les habilitats motrius bàsiques: coordinació, to muscular, equilibri, postures diverses i respiració.
- Reflexió sobre les relacions que s'estableixen en els grups i participació en la concreció de normes per afavorir la convivència.
- Exercitació de destreses manuals: retallar, esquinçar, arrugar, punxar i plegar, adquirint coordinació òcul manual.
- Experimentació amb tècniques plàstiques i audiovisuals bàsiques: dibuix, pintura, collage, modelatge, estampació.
- Ús de materials i tècniques plàstiques per fer representacions de manera creativa.
- Observació i identificació de diferents elements de l'entorn: materials, objectes, animals, plantes, paisatges.
- Reconeixement i ús de llenguatge matemàtic amb nombres, símbols i codis que poden ser llegits pels altres i que tenen significats compartits per la societat en contextos reals i situacions progressivament més complexes.

- Participació i escolta activa en situacions habituals de comunicació, com ara converses, contextos de joc, activitats de la vida quotidiana i activitats relacionades amb la cultura.
- Ús i valoració progressiva de la llengua oral per evocar i relatar fets, per expressar i comunicar idees, desigs i sentiments, com a forma d'aclarir, organitzar i accedir al propi pensament, per regular la pròpia conducta i la dels altres.

METODOLOGIA

La **metodologia** emprada per dur a terme les següents sessions és la dels ambients. Per tant, a cada sessió es durà a terme un ambient temàtic amb unes propostes d'activitat, que seran de lliure elecció per a l'alumnat. Així doncs, podran circular per l'espai lliurement i a més, podran elegir segons els seus interessos i necessitats les activitats a fer.

Pel que fa a les sessions d'ambients, s'estructuraran en **tres parts o activitats**: l'assemblea inicial, el desenvolupament de l'ambient i la recollida i l'assemblea final. D'aquesta manera, el **docent** cada cop que realitzi una sessió haurà de seguir els passos següents: Primer, prepararà l'ambient a l'aula o a la sala durant l'hora del pati, ja que els infants no estaran. D'aquesta manera, tindrà la classe sola, per moure mobiliari, preparar propostes i els seus models si són necessaris; Segon, realitzarà les rutines de l'entrada del pati amb els infants (deixar la jaqueta, netejar les mans i seure a la zona de l'assemblea). Un cop preparats, es durà a terme l'assemblea inicial on els recordarà les normes de l'ambient, explicarà propostes i respondrà les preguntes; Tercer, observarà les accions de l'alumnat durant la sessió, i si és necessari, intervindrà en la seva activitat. També limitarà i controlarà el nombre d'infants per proposta; Quart, recollirà juntament amb els infants el material de les propostes i ordenarà l'aula; Cinquè, portarà a terme l'assemblea final on els preguntarà per les seves preferències quant a propostes i pel que han fet.

En canvi, **l'alumnat**: Primer, assistirà a l'assemblea inicial on recordaran les normes, faran preguntes i resoldran dubtes; Segon; Escollirà les propostes que vulgui realitzar. Durant l'ambient, podrà compartir estones de joc amb els companys/es i haurà de seguir les indicacions del docent; Tercer, recollirà el material de les propostes amb el docent; Quart, assistirà a l'assemblea final on explicarà les seves preferències i què han fet. La **durada** estimada de cada sessió serà d'uns 45/50 minuts aproximadament.

L'**avaluació** de l'alumnat a cada sessió, es portarà a terme a través d'una graella d'observació on enregistrarem les seves accions en les propostes durant l'ambient. D'aquesta manera, podrem veure si han aconseguit assolir els objectius previstos de cada una de les activitats proposades.

L'**adaptació** de les propostes, afavoreix les necessitats i els interessos dels infants, i també al seu ritme evolutiu.

SEQÜÈNCIA DIDÀCTICA

ACTIVITAT PRÈVIA I FINAL AMBIENTS: ASSEMBLEES

Activitat	Assemblies
Descripció de l'activitat	L'assemblea inicial es durà a terme a l'aula o sala on es realitzi l'ambient, i a la seva zona establerta, abans de començar l'ambient preparat pel docent. Prèviament a ella, els infants realitzaran les rutines de l'entrada del pati. Tot seguit, es recordarà les normes de l'ambient, s'explicarà les propostes i es respondrà les preguntes de l'alumnat. Un cop acabada, els infants començaran l'ambient.

	L'assemblea final es durà a terme a l'aula o sala, i a la seva zona establerta, en finalitzar l'ambient i la recollida dels materials. Es preguntarà a l'alumnat per les seves preferències quant a propostes d'activitat i pel que han fet.
Materials/ recursos	Necessitarem: les plantilles de les normes.
Organització	Es durà a terme grupal.
Temps	La durada serà d'uns 5/8 minuts aproximadament.
Contingut de l'activitat	- Aplicació d'hàbits d'autonomia i rutines en la vida escolar, mostrant iniciativa i esforç per trobar personalment solucions a situacions i dificultats superables, sabent demanar ajuda quan faci falta i acceptar-la quan calgui. → Execució de la rutina d'entrada del pati i de les assemblees. - Participació i escolta activa en situacions habituals de comunicació, com ara converses, contextos de joc, activitats de la vida quotidiana i activitats relacionades amb la cultura. → Participació en les assemblees. - Ús i valoració progressiva de la llengua oral per evocar i relatar fets, per expressar i comunicar idees, desigs i sentiments, com a forma d'aclarir, organitzar i accedir al propi pensament, per regular la pròpia conducta i la dels altres. → Ús del llenguatge oral per compartir experiències.
Capacitats treballades	Es treballen les capacitats:

	- Núm. 3 Adquirir progressivament hàbits bàsics d'autonomia en accions quotidianes, per actuar amb seguretat i eficàcia. Perquè l'infant desenvoluparà hàbits rutinaris en els ambients. - Núm. 5 Progressar en la comunicació i expressió ajustada als diferents contextos i situacions de comunicació habituals per mitjà dels diversos llenguatges. Perquè l'infant utilitzarà el llenguatge oral per comunicar vivències. - Núm. 8 Conviure en la diversitat, avançant en la relació amb els altres i en la resolució pacífica de conflictes. Perquè l'infant compartirà espais i es relacionarà amb els seus iguals. - Núm. 9 Comportar-se d'acord amb unes pautes de convivència que el portin cap a una autonomia personal, cap a la col·laboració amb el grup i cap a la integració social. Perquè l'infant haurà de complir les normes establertes a la sala durant l'ambient.
Objectius de l'activitat	- Participar en les assemblees de l'ambient.
Avaluació de l'activitat	S'enregistrarà en un diari, les aportacions i experiències dels infants, després de cada ambient.

SESSIONS AMBIENTS

Ambient	Moguem-nos
----------------	------------

Objectius propostes	- Mantenir l'equilibri en situacions de moviment. - Experimentar diferents formes de desplaçament amb el cos. - Explorar les seves possibilitats corporals mitjançant el circuit. - Efectuar el salt des de dues altures diferents. - Relaxar el cos a l'activitat de relaxació.
Descripció de les propostes	Aquestes es duran a terme a la sala de psicomotricitat. Realitzada el dia 23/10/2020. Prèviament a aquestes, es desenvoluparà l'assemblea inicial on s'explicarà les normes i les activitats als infants i es respondran les seves preguntes. (Les assemblees estan explicades a la primera taula de la seqüència didàctica) Proposta 1 (Equilibris) La primera proposta consisteix a fer equilibris dinàmics. S'ubicarà just a l'esquerra de l'entrada de la sala. En aquesta zona, es prepararà un espai on hi haurà un camí recte de maons de plàstic, i un altre, on es col·locarà un parell de xanques per resseguir les línies marcades del terra. Per tant, l'alumnat experimentarà el seu equilibri dinàmic passant per sobre del camí de maons de plàstic i utilitzant els maons per seguir la línia marcada del terra. A més, podrà canviar lliurement d'espais, i així afavorirà el seu equilibri. Proposta 2 (Passem pels túnels) La segona proposta consisteix a desplaçar-se, sigui arrossegant-se, gatejant, o enfilant-se, per l'estructura de peces. S'ubicarà davant dels finestrals que hi ha a la sala. En aquesta, es prepararà l'estructura de la següent manera: en

primer lloc, farà la base col·locant a terra dos matalassos, en segon, afegirà entremig d'ells una peça quadrada de psicomotricitat, per així donar una mica d'altura, i en últim, incorporarà a sobre d'ells dos peces de psicomotricitat en forma de mitja lluna, separades l'una de l'altra, de tal manera que la part rodona quedarà a dalt. Per tant, l'alumnat, en aquesta zona experimentarà diferents maneres de desplaçament, sigui arrossegant-se, gatejant, i arrossegant-se. D'aquesta manera, podrà passar arrossegant-se per sota del túnel, un cop surti, podrà gatejar o seguir arrossegant-se, i enfilarse per la peça incorporada al mig de l'estructura.

Proposta 3 (Circuit)

La tercera proposta consisteix a realitzar el circuit de peces de psicomotricitat, prèviament preparat. S'ubicarà just a la dreta de l'entrada de la sala. En aquesta, es prepararà un circuit amb diferents peces amb la finalitat d'estimular els moviments globals de l'alumnat. Per tant, portarà a terme el circuit i experimentarà les seves possibilitats corporals executant moviments motors globals.

Proposta 4 (Saltem)

La quarta proposta consisteix a saltar des de dos peces (de diferent altura) al matalàs. S'ubicarà davant de l'espallera de la sala. En aquesta, es prepararà l'estructura per realitzar els salts de la següent manera: en primer lloc, farà la base col·locant un matalàs gran a terra, en segon afegirà a dos dels seus costats, una peça quadrada (una serà una mica més gran i alta que l'altra) i una amb forma de rampa. Per tant, l'alumnat durà a terme salts. És a dir, s'enfilars o pujarà la rampa i un cop a la peça quadrada, que farà de base, agafarà impuls i executarà el salt. Podrà saltar de dos llocs, on l'altura serà la diferència entre aquests.

	Proposta 5 (Relaxem-nos) La cinquena proposta consisteix a relaxar el cos després de la realització de les activitats que han implicat moviment i acció a l'infant. La relaxació es realitzarà al mig de la sala. Prèviament a ella, es recollirà el material de les propostes. En aquesta, farà estirar als infants a terra, de la manera que prefereixin i més còmodes estiguin. Un cop preparats, posarà la música i anirà passant-los un mocador per sobre. Finalitzada la cançó, els infants es posaran les vambes. Per tant, l'alumnat en l'activitat haurà de tancar els ulls i relaxar el seu cos. <i>*Les imatges de les propostes estan afegides després de l'última sessió d'ambient. Com també les normes dels ambients.</i> Un cop acabat el temps de les activitats, es recollirà l'aula i es farà l'assemblea final on es preguntarà als infants per les seves preferències quant a propostes i què han fet en elles. (Les assemblees estan explicades a la primera taula de la seqüència didàctica)
Materials/ recursos	Necessitarem: maons de plàstic i dos parells de xanques; dos matalassos i dues peces de psicomotricitat en forma de mitja lluna i una quadrada; peces de psicomotricitat i un matalàs; dues peces quadrades, dues en forma de rampa i un matalàs; un mocador, els tres primers minuts de la cançó "Música relaxant de Disney" https://www.youtube.com/watch?v=Szabxiu8hcs, un altaveu i un mòbil.

Organització	Es treballarà de manera individual, però durant el transcurs de l'activitat, aquest podrà canviar i els infants podran anar unint-se i compartir estones de joc. A la proposta podrà haver-hi 4 infants.
Temps	No es podrà delimitar el temps de la proposta, ja que serà de lliure circulació. Per tant, dependrà de l'interès de cada infant. La durada total de l'ambient serà: assemblea inicial (8), les quatre primeres propostes (25), la cinquena (5) minuts i l'assemblea final (8).
Contingut de l'activitat	- Exploració de moviments en relació amb un mateix, els altres, els objectes, i la situació espaciotemporal, tot avançant en les possibilitats expressives del propi cos. → Exploració de les seves possibilitats corporals en les zones, de les seves sensacions perceptives corporals i del salt des de dues altures. - Domini progressiu de les habilitats motrius bàsiques: coordinació, to muscular, equilibri, postures diverses i respiració. → Desenvolupament de l'equilibri dinàmic i del control postural. Execució de desplaçaments i de moviments corporals coordinats. Desenvolupament dels patrons motors. - Reflexió sobre les relacions que s'estableixen en els grups i participació en la concreció de normes per afavorir la convivència. → Participació en l'acompliment de les normes establertes en l'ambient.
Capacitats treballades	Es treballen les capacitats: - Núm. 1 Progressar en el coneixement i domini del seu cos, en el moviment i la coordinació, tot adonant-se de les seves possibilitats. Perquè l'infant afavorirà el control del seu cos en situacions de moviment,

	explorará diferents moviments amb el seu cos, desenvoluparà habilitats motrius bàsiques i la seva coordinació. - Núm. 2 Assolir progressivament seguretat afectiva i emocional i anar-se formant una imatge positiva d’ell mateix i dels altres. Perquè a través del seu cos adquirirà seguretat, i això li permetrà desenvolupar la seva imatge i esquema corporal. - Núm. 9 Comportar-se d’acord amb unes pautes de convivència que el portin cap a una autonomia personal, cap a la col·laboració amb el grup i cap a la integració social. Perquè l’infant haurà de complir les normes establertes a la sala durant l’ambient.																														
Avaluació de l’activitat	S'avaluarà a cada infant a través d'una graella d'observació on enregistrarem les seves accions en les propostes de l’ambient i l’assoliment dels objectius previstos. <table><tr><th>Criteris d’avaluació</th><th>X</th><th>Y</th><th>Z</th><th>...</th></tr><tr><td>Mantenir el control del cos en situacions de moviment.</td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td>Realitzar diversos desplaçaments (gatejant, arrossegament, enfilant-se, caminant,...)</td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td>Executar moviments coordinats amb el cos, adaptant-los a l’espai de joc preparat.</td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td>Fer el salt des de dues altures diferents.</td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td>Relaxar el cos després d’una activitat d’acció i moviment.</td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr></table> Escala de valoració: Escala de valoració: Sí ho fa Ho intenta No ho fa	Criteris d’avaluació	X	Y	Z	...	Mantenir el control del cos en situacions de moviment.					Realitzar diversos desplaçaments (gatejant, arrossegament, enfilant-se, caminant,...)					Executar moviments coordinats amb el cos, adaptant-los a l’espai de joc preparat.					Fer el salt des de dues altures diferents.					Relaxar el cos després d’una activitat d’acció i moviment.				
Criteris d’avaluació	X	Y	Z	...																											
Mantenir el control del cos en situacions de moviment.																															
Realitzar diversos desplaçaments (gatejant, arrossegament, enfilant-se, caminant,...)																															
Executar moviments coordinats amb el cos, adaptant-los a l’espai de joc preparat.																															
Fer el salt des de dues altures diferents.																															
Relaxar el cos després d’una activitat d’acció i moviment.																															

Ambient	Manipulem
Objectius propostes	- Retallar amb precisió el pèl de la plantilla. - Desenvolupar la coordinació ull - mà a través de la recollida i deixada de l'objecte. - Enfilar elements petits amb destresa i precisió. - Efectuar moviments amb els dits a través de la pinça. - Dominar els moviments manuals en l'elaboració de torres.
Descripció de les propostes	Aquestes es duran a terme a l'aula del grup. Realitzada el dia 06/11/2020. Prèviament a aquestes, es desenvoluparà l'assemblea inicial on s'explicarà les normes i les activitats als infants i es respondran les seves preguntes. (Les assemblees estan explicades a la primera taula de la seqüència didàctica) Proposta 1 (Tallem el pèl) La primera proposta consisteix a retallar el pèl a les cares de la plantilla. S'ubicarà a l'aula, tot just a la taula de davant de la porta d'accés al pati. En aquesta, es posarà a cada lloc de la taula on hi hagi una cadira, una plantilla i unes tisores, en total es posaran quatre. Les plantilles tindran forma de cara, i els sortirà el pèl, que seran tires de llana llargues enganxades. A més, es deixarà un model a seguir posant unes tisores entremig dels pèls de la plantilla.

Per tant, l'alumnat agafarà unes tisores i una plantilla i li tallarà el pèl, que seran trossos de llana llargs. Podrà dur a terme l'activitat de peu o assegut. Quan acabi, deixarà el material al seu lloc.

Proposta 2 (Pesquem taps)

La segona proposta consisteix a pescar amb una cullera els taps que estan dins de la safata. S'ubicarà a l'aula, justament, a la zona de rutines. En aquesta, s'agafarà dues safates, que estaran plenes d'arròs i lleties, i s'afegiran els taps. Seguidament, al mig d'aquestes, es deixarà quatre culleres de plàstic i oueres per posar els taps. A més, es deixarà un model posant una cullera recolzada al costat de la safata i un tap dins d'un dels forats de l'ouera. Per tant, l'alumnat agafarà una cullera, pescarà els taps de dins de la safata i els posarà dins de l'ouera, i així successivament. Quan acabi, deixarà el material al seu lloc.

Proposta 3 (Enfilem)

La tercera proposta consisteix a enfilem macarrons pels pals de fusta i uns bastonets llargs pels forats de l'escorredor i dels tubs de cartró. S'ubicarà a l'aula, justament a sobre de la taula de davant de la pissarra de guix. En aquesta, es col·locaran dues taules separades, però alhora paral·leles. En una, es posarà tres estructures d'espuma amb pals i dos bols amb macarrons, i en l'altra, un escorredor i diferents tubs foradats i un plat amb bastonets llargs. A més, es prepararà un model de cada un, enfilant els elements corresponents de cada taula. Per tant, l'alumnat si va a la primera, agafarà els macarrons i els enfilà pels pals de fusta de l'estructura, i si va a l'altra, enfilà els bastonets pels forats de l'escorredor o dels tubs. Podrà anar a les dues. Quan acabi, deixarà el material al seu lloc.

Proposta 4 (Estenem roba)

La quarta proposta consisteix a estendre trossos de roba a la corda que penjarà de dues cadires. S'ubicarà a l'aula, justament davant de la PDI. En aquesta, es prepararà l'espai apartant les taules de la zona, i deixant les quatre cadires. Tot seguit, en un costat es deixarà dues cadires i a l'altre dues més. En aquestes es lligarà dos cordills simulant que és un estenedor. També, s'afegirà una safata amb agulles de fusta i una amb trossos de roba. A més, es deixarà un model penjant una peça al cordill. Per tant, l'alumnat penjarà trossos de roba a la corda amb les agulles, i així successivament. Podrà despenjar i plegar la roba. Quan acabi, deixarà el material al seu lloc.

Proposta 5 (Fem torres)

La cinquena proposta consisteix a fer torres amb tubs de cartró. S'ubicarà a l'aula, justament a la zona de davant del radiador i de les papereres. En aquesta, es prepararà l'espai apartant les cadires i dues taules i es deixarà una. Tot seguit, es posarà a sobre una safata amb tubs de cartró i es deixarà un model a seguir fent una torre feta. Per tant, l'alumnat agafarà els tubs de cartró i podrà apilar-los, jugar lliurement amb ells i fer construccions. Quan acabi, els deixarà al seu lloc.

**Les imatges de les propostes estan afegides després de l'última sessió d'ambient. Com també les normes dels ambients.*

	Un cop acabat el temps de les activitats, es recollirà l'aula i es farà l'assemblea final on es preguntarà als infants per les seves preferències quant a propostes i què han fet en elles. (Les assemblees estan explicades a la primera taula de la seqüència didàctica)
Materials/ recursos	Necessitarem: quatre tisores i les quatre plantilles amb forma de cara amb el seu pèl corresponent; dues safates, arròs, lleties, taps petits, quatre culleres i una ouera; mitja bossa de macarrons, dos bols petits, tres estructures d'espuma, un grapat de bastonets llargs, un plat, un escorredor i tres tubs de cartró; dues cordes, agulles de fusta i plàstic, trossos de roba i quatre cadires; vint tubs de cartró del paper de vàter i una safata..
Organització	Es treballarà de manera individual, però durant el transcurs de l'activitat, aquest podrà canviar i els infants podran anar unint-se i compartir estones de joc. A la proposta podrà haver-hi 4 infants.
Temps	No es podrà delimitar el temps de la proposta, ja que serà de lliure circulació. Per tant, dependrà de l'interès de cada infant. La durada total de l'ambient serà: assemblea inicial (8), les quatre primeres propostes (25), la cinquena (5) minuts i l'assemblea final (8).
Contingut de l'activitat	- Exercitació de destreses manuals: retallar, esquinçar, arrugar, punxar i plegar, adquirint coordinació òcul manual. → Ús de les tisores per retallar el pèl (llana) de la plantilla.

	- Domini progressiu de les habilitats motrius bàsiques: coordinació, to muscular, equilibri, postures diverses i respiració. → Desenvolupament de la coordinació ull – mà en l'acció de retallar, de recollir i deixar els elements, d'enfilat elements per diferents estructures, d'elaborar torres, i fent la pinça. - Exploració de moviments en relació amb un mateix, els altres, els objectes, i la situació espaciotemporal, tot avançant en les possibilitats expressives del propi cos. → Realització de moviments amb els dits (pinça) i moviments manuals en les activitats. Control dels moviments manuals. - Reflexió sobre les relacions que s'estableixen en els grups i participació en la concreció de normes per afavorir la convivència. → Participació en l'acompliment de les normes establertes en l'ambient.
Capacitats treballades	Es treballen les capacitats: - Núm. 1 Progressar en el coneixement i domini del seu cos, en el moviment i la coordinació, tot adonant-se de les seves possibilitats. Perquè l'infant afavorirà la seva motricitat fina, concretament els seus moviments manuals, i la coordinació de l'ull – mà en les seves accions. - Núm. 9 Comportar-se d'acord amb unes pautes de convivència que el portin cap a una autonomia personal, cap a la col·laboració amb el grup i cap a la integració social. Perquè l'infant haurà de complir les normes establertes a la sala durant l'ambient.

Avaluació de l'activitat	S'avaluarà a cada infant a través d'una graella d'observació on enregistrarem les seves accions en les propostes de l'ambient i l'assoliment dels objectius previstos.				
	Criteris d'avaluació	X	Y	Z	...
	Realitzar el retall amb precisió i control.				
	Coordinar l'ull-mà tant en la recollida com en la deixada de l'objecte.				
	Mostrar destresa en la introducció de diversos elements petits.				
	Realitzar la pinça amb control durant l'activitat.				
	Controlar els moviments manuals a través de la construcció de torres.				
	Escala de valoració: Escala de valoració: Sí ho fa Ho intenta No ho fa				

Ambient	Natura
Objectius propostes	- Elaborar mandales utilitzant elements naturals i reciclats. - Experimentar amb la sorra a través dels estris. - Experimentar la tècnica de pintura amb espècies a través de diferents estris. - Desenvolupar moviments manuals precisos en el resseguiment del traç.

	- Realitzar diverses correspondències.
Descripció de les propostes	Aquestes es duran a terme a l'aula del grup. Realitzada el dia 20/11/2020. Prèviament a aquestes, es desenvoluparà l'assemblea inicial on s'explicarà les normes i les activitats als infants i es respondran les seves preguntes. (Les assemblees estan explicades a la primera taula de la seqüència didàctica) Proposta 1 (Elaborem mandales) La primera proposta consisteix a elaborar mandales amb els elements de la natura i els materials reciclats oferts. S'ubicarà a l'aula, justament, a la zona de davant de la pissarra de guix. En aquesta, es prepararà l'espai apartant les taules i les cadires. Després, es col·locarà a terra les quatre làmines i al mig d'aquestes, dues safates, una amb elements de la natura i l'altra amb materials reciclats. A més, es deixarà un model creant un mandala circular amb castanyes i nous. Per tant, l'alumnat manipularà els elements i elaborarà mandales lliurement. També, podrà experimentar amb ells. Quan acabi, els haurà de posar dins de la safata. Proposta 2 (Juguem amb la sorra) La segona proposta consisteix a experimentar i jugar amb la sorra a través de diferents estris. S'ubicarà a l'aula, a la zona on hi ha el radiador i les papereres. En aquesta, es col·locarà un llençol a terra, exactament a la zona esmentada anteriorment i s'apartarà les papereres. Després, a sobre d'aquest s'afegirà una safata gran i fonda plena

de sorra, i pel seu voltant, es deixarà els estris (pales, embuts, escuradors i pots). Per tant, l'alumnat experimentarà amb la sorra a través dels estris oferts. També, jugarà i compartirà estones amb els/les companys/es.

Proposta 3 (Pintem)

La tercera proposta consisteix a pintar lliurement amb espècies a través de pinzells i patates al paper d'embalar. S'ubicarà a l'aula, justament a la paret de la zona de les rutines. En aquesta, s'enganxarà amb cinta adhesiva el paper d'embalar blanc a la paret. Després, es col·locarà a terra tres pots de vidre, que portaran la barreja d'espècies amb una mica d'aigua, i tres pinzells. També, s'afegirà un plateret on hi haurà una patata tallada i la mescla anterior. Per tant, l'alumnat pintarà amb espècies al paper d'embalar, ubicat a la paret, a través dels estris oferts. També, podrà fer estampacions amb la patata i dibuixar amb el material proporcionat. Quan acabi, deixarà el material al lloc i es netejarà les mans si és necessari.

Proposta 4 (Resseguim)

La quarta proposta consisteix a resseguir diferents traços amb elements naturals. S'ubicarà a l'aula, justament, a la taula que hi ha davant de la porta d'accés al pati. En aquesta, es col·locarà quatre plantilles a sobre de les taules i al mig, s'afegirà dues safates rodones, una plena de pedres i l'altra, de nous. A més, es deixarà un model a seguir començant el traç d'una de les plantilles amb pedres. Per tant, l'alumnat resseguirà els traços utilitzant les pedres o les nous. Podrà anar canviant de plantilla, ja que s'ofereix diferents models. Quan acabi, haurà de posar el material dins de la safata.

	Proposta 5 (Fem correspondències) La cinquena proposta consisteix a fer correspondències amb lletres i nombres (1-10). S'ubicarà a l'aula, justament, a les taules que hi ha davant de la PDI. En aquesta, a una taula es col·locarà les plantilles dels números amb els seus taps i a l'altra, les de les lletres, d'aquesta manera, s'evitarà la barreja d'unes amb les altres. Així doncs, les taules estaran separades paral·lelament. A més, es deixarà un model posant taps a la seva correspondència, és a dir, s'agafarà el tap de la lletra A i es posarà a sobre de la plantilla on estigui. Per tant, l'alumnat relacionarà el tap, de la lletra o el nombre, amb el lloc corresponent, o sigui, agafarà el tap del número 1 i el posarà a la plantilla on surti, i així successivament amb la resta. Quan acabi d'utilitzar-los, els posarà dins de la safata. <i>*Les imatges de les propostes estan afegides després de l'última sessió d'ambient. Com també les normes dels ambients.</i> Un cop acabat el temps de les activitats, es recollirà l'aula i es farà l'assemblea final on es preguntarà als infants per les seves preferències quant a propostes i què han fet en elles. (Les assemblees estan explicades a la primera taula de la seqüència didàctica)
Materials/ recursos	Necessitarem: una safata amb pals, pinyes, garrofes, fruits secs (nous i castanyes), i una altra, de tubs de cartró, i els quatre tapets individuals de fusta; una safata gran plena de sorra i diferents estris com pales, escuradors, embuts i pots, i un llençol gran per delimitar la zona de joc; les espècies com són el colorant, pimentó roig i curri, tres pinzells, una patata tallada per la meitat, els recipients (pots de vidre i platera), paper d'embalar i cinta adhesiva;

	les quatre plantilles dels traços i dues safates, una amb pedres i l'altra amb nous; les cinc plantilles de les lletres i les tres dels números i dues safates, una amb els taps dels números i l'altra, els de les lletres.
Organització	Es treballarà de manera individual, però durant el transcurs de l'activitat, aquest podrà canviar i els infants podran anar unint-se i compartir estones de joc. A la proposta podrà haver-hi 4 infants.
Temps	No es podrà delimitar el temps de la proposta, ja que serà de lliure circulació. Per tant, dependrà de l'interès de cada infant. La durada total de l'ambient serà: assemblea inicial (8), les quatre primeres propostes (25), la cinquena (5) minuts i l'assemblea final (8).
Contingut de l'activitat	- Gust i valoració del joc, l'exploració sensorial i psicomotriu com a mitjà de gaudi personal i de relació amb si mateix, amb els altres i amb els objectes. → Experimentació amb la sorra. Gust per jugar. - Exploració de moviments en relació amb un mateix, els altres, els objectes, i la situació espaciotemporal, tot avançant en les possibilitats expressives del propi cos. → Realització de moviments manuals en les activitats. - Domini progressiu de les habilitats motrius bàsiques: coordinació, to muscular, equilibri, postures diverses i respiració. → Desenvolupament de la coordinació ull- mà. - Experimentació amb tècniques plàstiques i audiovisuals bàsiques: dibuix, pintura, collage, modelatge, estampació. → Ús de la tècnica pintura.

	- Ús de materials i tècniques plàstiques per fer representacions de manera creativa. → Ús d'elements de la natura i materials reciclats, del pinzell i de les espècies per pintar, de la patata per estampar. Ús de la tècnica "land art". - Observació i identificació de diferents elements de l'entorn: materials, objectes, animals, plantes, paisatges. → Exploració de diferents elements naturals, reciclats i d'estris quotidians. - Reconeixement i ús de llenguatge matemàtic amb nombres, símbols i codis que poden ser llegits pels altres i que tenen significats compartits per la societat en contextos reals i situacions progressivament més complexes. → Reconeixement de números i lletres. Emparellament dels taps amb les plantilles. - Reflexió sobre les relacions que s'estableixen en els grups i participació en la concreció de normes per afavorir la convivència. → Participació en l'acompliment de les normes establertes en l'ambient.
Capacitats treballades	Es treballen les capacitats: - Núm. 1 Progressar en el coneixement i domini del seu cos, en el moviment i la coordinació, tot adonant-se de les seves possibilitats. Perquè l'infant afavorirà la seva motricitat fina, concretament els seus moviments manuals, i la coordinació de l'ull – mà en les seves accions. - Núm. 4 Pensar, crear, elaborar explicacions i iniciar-se en les habilitats matemàtiques. Perquè l'infant realitzarà les correspondències, activitat que forma part de l'àrea matemàtica. - Núm. 5 Progressar en la comunicació i expressió ajustada als diferents contextos i situacions de comunicació habituals per mitjà dels diversos llenguatges. Perquè l'infant a través del llenguatge plàstic, concretament amb la pintura d'espècies, s'expressarà lliurement.

	- Núm. 6 Observar i explorar l'entorn immediat, natural i físic, amb una actitud de curiositat i respecte i participar, gradualment, en activitats socials i culturals. Perquè l'infant explorarà i experimentarà els diferents tipus de materials en les propostes. - Núm. 9 Comportar-se d'acord amb unes pautes de convivència que el portin cap a una autonomia personal, cap a la col·laboració amb el grup i cap a la integració social. Perquè l'infant haurà de complir les normes establertes a la sala durant l'ambient.																														
Avaluació de l'activitat	S'avaluarà a cada infant a través d'una graella d'observació on enregistrarem les seves accions en les propostes de l'ambient i l'assoliment dels objectius previstos. <table><tr><th>Criteris d'avaluació</th><th>X</th><th>Y</th><th>Z</th><th>...</th></tr><tr><td>Dissenyar mandales utilitzant elements naturals i reciclats.</td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td>Explorar la sorra amb diferents estris.</td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td>Realitzar la pintura amb els diferents estris.</td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td>Resseguir completament els traços amb elements naturals.</td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td>Relacionar correctament les correspondències.</td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr></table> Escala de valoració: Escala de valoració: Sí ho fa Ho intenta No ho fa	Criteris d'avaluació	X	Y	Z	...	Dissenyar mandales utilitzant elements naturals i reciclats.					Explorar la sorra amb diferents estris.					Realitzar la pintura amb els diferents estris.					Resseguir completament els traços amb elements naturals.					Relacionar correctament les correspondències.				
Criteris d'avaluació	X	Y	Z	...																											
Dissenyar mandales utilitzant elements naturals i reciclats.																															
Explorar la sorra amb diferents estris.																															
Realitzar la pintura amb els diferents estris.																															
Resseguir completament els traços amb elements naturals.																															
Relacionar correctament les correspondències.																															

IMATGES PROPOSTES

AMBIENT MOGUEM-NOS

PROPOSTA 1 EQUILIBRIS

PROPOSTA 2

PROPOSTA 3 CIRCUIT

PROPOSTA 4 SALTEM

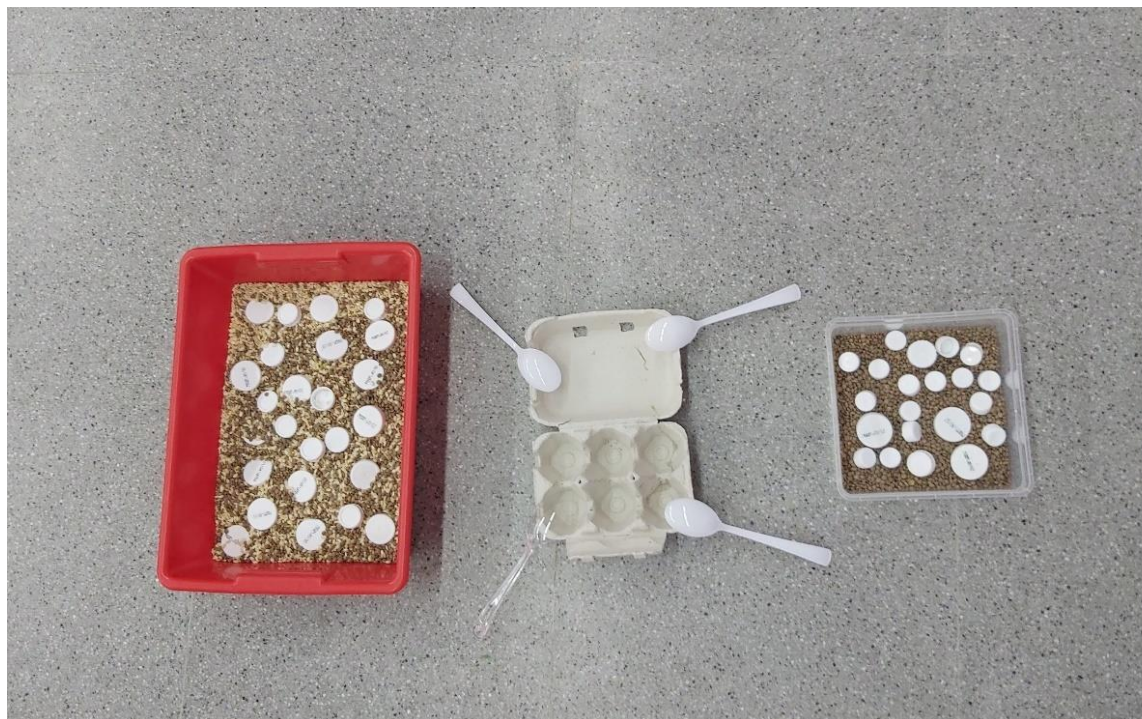

AMBIENT MANIPULEM

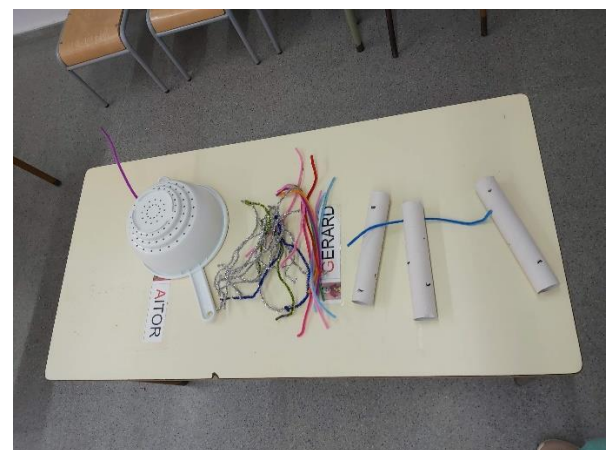
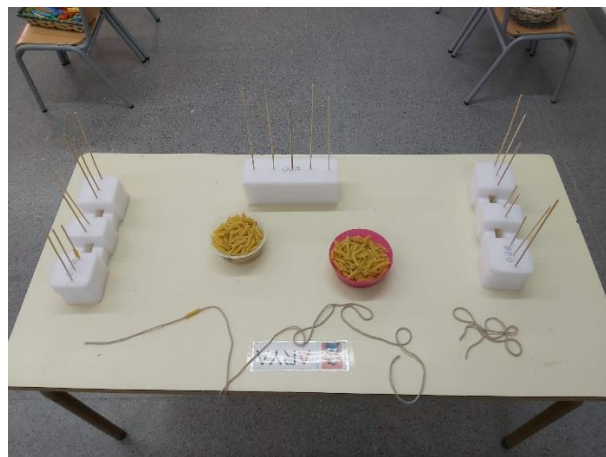
PROPOSTA 1 TALLEM EL PÈL

PROPOSTA 2 PESQUEM TAPS

PROPOSTA 3 ENFILEM

PROPOSTA 4 ESTENEM ROBA

PROPOSTA 5 FEM TORRES

AMBIENT NATURA

PROPOSTA 1 ELABOREM MANDALES

PROPOSTA 2 JUGUEM AMB LA SORRA

PROPOSTA 3 PINTEM

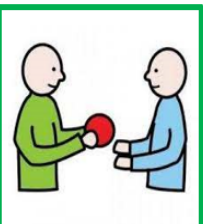
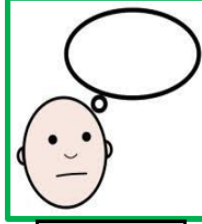

PROPOSTA 4 RESSEGUIM

PROPOSTA 5 FEM CORRESPONDÈNCIES

NO PUC		PUC	
			
			
PEGAR	TRENCAR	JUGAR	COMPARTIR
			
MOLESTAR	CRIDAR	PENSAR	RECOLLIR

Annex C. Llistat infants P3-B

LLISTAT INFANTS GRUP P3-B

1. Nen intel·ligent, eixerit i atent. Mostrava un rol de líder a l'aula i molts dels seus companys el seguien.
2. Nena, d'origen magrebí, moguda, que prestava poca atenció perquè no comprenia el català i això feia que es dispersés, molestés als iguals i li costés entendre les indicacions i adquirir aprenentatges. Tot i això, el seu desenvolupament a l'aula evolucionava correctament.
3. Nen, d'origen magrebí, intel·ligent, eixerit i mogut, que prestava poca atenció perquè tampoc entenia el català i això provocava que es dispersés, molestés als iguals i li costés comprendre les indicacions. El seu desenvolupament era correcte, tot i que, la parla no acabava de ser clara.
4. Nen intel·ligent, atent i xerrador. El progrés de les seves habilitats era correcte.
5. Nena tímida, poc parladora, nerviosa i moguda. Li costava estar asseguda a la cadira i quieta, a més era difícil que prestés atenció. Aquesta, les habilitats motores eren les que tenia més desenvolupades, i les cognitives, quant a la parla i l'atenció, eren les més dèbils.
6. Nena xerradora i desatenta, tot i això, el desenvolupament de les seves habilitats era correcte.
7. Nen atent, eixerit i independent. A més, mostrava un correcte desenvolupament de totes les dimensions.
8. Nen eixerit, tafaer i depenent del seu germà bessó. També, seguia molt al líder de l'aula. Tot i això, el desenvolupament era correcte, encara que les habilitats emocionals les tenia més endarrerides.
9. Nena desatenta que s'havia d'estar amb ella en les realitzacions d'activitat i a més a més, se l'havia de guiar, perquè es perdia fàcilment. Tot i això, el desenvolupament de les seves habilitats era correcte, encara que, la part cognitiva, concretament, l'atenció es veia més dèbil.

10. Nen tranquil, susceptible i lent en les seves accions. És més, havia de tenir tot el que es feia a l'aula controlat, perquè si no, no estava còmode. Tot i això, el desenvolupament de les seves habilitats era correcte.
11. Resta: són 3 nenes i 2 nens amb un caràcter més aviat tranquil, capaços de mantenir l'atenció i seguir directius. A més, el desenvolupament de les seves habilitats era correcte, tot i que, es contemplava en ells diferents progressos evolutius.

Annex D. Graelles d'observació Ambients

AMBIENT 1: MOGUEM-NOS																
15 infants																
NOMS:	G	X	K	E	AR	AI	R	L	AM	AA	AL	B	AT	J	S	
Criteris d'avaluació																
Mantenir el control del cos en situacions de moviment.	Sí	Sí	Sí	Sí	Sí	Sí	Sí	Sí	Sí	Sí	Sí	Sí	Sí	Sí	Sí	Sí
Realitzar diversos desplaçaments (gatejant, arrossegament, enfilant-se, caminant...,)	Sí	Sí	Sí	Sí	Sí	Sí	Sí	Sí	Sí	Sí	Sí	Sí	Sí	Sí	Sí	Sí
Executar moviments coordinats amb el cos, adaptant-los a l'espai de joc preparat.	Sí	Sí	Sí	Sí	H	Sí	H	Sí	Sí	No	Sí	Sí	H	H	Sí	Sí
Fer el salt des de dues altures diferents.	Sí	Sí	H	Sí	Sí	Sí	No	Sí	H	No	H	Sí	H	H	Sí	Sí
Relaxar el cos després d'una activitat d'acció i moviment.	Sí	Sí	Sí	H	H	Sí	H	Sí	Sí	Sí	Sí	Sí	Sí	Sí	Sí	Sí
Relaxar el cos després d'una activitat d'acció i moviment.	Sí	Sí	Sí	H	H	Sí	H	Sí	Sí	Sí	Sí	Sí	Sí	Sí	Sí	Sí

Escala de valoració: Sí ho fa | 2 Ho intenta | No ho fa

Observacions:

- **Proposta "Equilibris":** L'equilibri a les xanques només el fan vuit infants.
- **Proposta "Passem pels túnels":** Realitzen diferents desplaçaments, i molts d'ells són inesperats.

- **Proposta “Circuit”:** Hi ha infants que no adapten les seves postures i accions als diferents espais.
- **Proposta “Saltem”:** Molts d'ells realitzen desplaçaments d'un costat a l'altre, a més de saltar.
- **Proposta “Relaxem-nos”:** Gairebé tots aconsegueixen relaxar-se menys els més moguts i nerviosos del grup.

AMBIENT 2: MANIPULEM															
14 infants															
NOMS:	G	X	K	E	AR	AI	R	L	AM	AA	AL	B	AT	J	S
Criteris d'avaluació															
Realitzar el retall amb precisió i control.	No	H	-	Sí	Sí	Sí	No	Sí	Sí	H	Sí	No	Sí	H	Sí
Coordinar l'ull – mà tant en la recollida com en la deixada de l'objecte.	Sí	H	-	Sí	Sí	No	H	No	Sí	No	No	No	H	H	No
Mostrar destresa en la introducció de diversos elements petits.	Sí	H	-	Sí	Sí	Sí	Sí	Sí	Sí	H	Sí	No	Sí	H	Sí
Realitzar la pinça amb control durant l'activitat.	Sí	No	-	H	Sí	Sí	No	Sí	Sí	H	Sí	No	Sí	Sí	Sí
Controlar els moviments manuals a través de la construcció de torres.	Sí	No	-	No	No	No	No	No	H	No	No	Sí	Sí	H	No

Escala de valoració: Sí ho fa | 2 Ho intenta | No ho fa

Observacions:

- **Proposta “Tallem el pèl”:** Tres infants necessiten les dues mans per manipular les tisores i per realitzar el retall, que pràcticament aquest era sense precisió i èxit.

- **Proposta “Pesquem taps”:** Hi ha infants que ho intenten alguna vegada, però més aviat prefereixen manipular i dur a terme joc.
- **Proposta “Enfilem”:** Hi ha infants que ho intenten, però sense èxit, ja que s'observa dificultat en la manipulació d'elements petits i això repercuteix a l'hora d'enfilem-los.
- **Proposta “Estenem roba”:** Hi ha infants que ho intenten però sense èxit, ja que no són capaços d'obrir l'agulla amb els dits a causa de la poca força que tenen en ells.
- **Proposta “Fem torres”:** Cinc infants duen a terme la proposta, només tres duen a terme l'objectiu, la resta que ho intenta empra el material per dur a terme joc.

AMBIENT 3: NATURA																
11 infants																
NOMS:	G	X	K	E	AR	AI	R	L	AM	AA	AL	B	AT	J	S	
Criteris d'avaluació																
Dissenyar mandales utilitzant elements naturals i reciclats.	No	-	No	-	No	Sí	Sí	No	H	-	Sí	H	-	H	Sí	
Explorar la sorra amb diferents estris.	Sí	-	Sí	-	Sí	Sí	Sí	Sí	Sí	-	Sí	Sí	-	Sí	Sí	
Realitzar la pintura amb els diferents estris.	Sí	-	No	-	No	Sí	Sí	Sí	Sí	-	Sí	Sí	-	Sí	Sí	
Resseguir completament els traços amb elements naturals.	No	-	No	-	No	Sí	H	No	No	-	H	H	-	No	No	
Relacionar correctament les correspondències.	No	-	No	-	No	Sí	Sí	Sí	No	-	Sí	Sí	-	No	No	

Escala de valoració: Sí ho fa | 2 Ho intenta | No ho fa

Observacions:

- **Proposta “Elaborem mandales”:** Els tres infants que ho van intentar, van dedicar més estona a manipular els elements i a jugar amb ells.
- **Proposta “Juguem amb la sorra”:** Molts dels infants van realitzar joc simbòlic comentant que estaven a la platja. N'hi ha tres, que no es van moure d'aquesta durant tota la sessió d'ambient.
- **Proposta “Pintem”:** Una nena va comentar que va dibuixar un poble.
- **Proposta “Resseguim”:** Només una nena fa el traç complet, la resta ho intenten, però no el fan tot.
- **Proposta “Fem correspondències”:** Els infants que sí que les fan, les relacionen correctament.

Annex E. Diaris

Diari: Ambient Moguem-nos

- La coneixença de l'esquema corporal dels infants.

Posterior a l'assemblea inicial i previ a l'inici de les propostes, es fa moure als infants les parts del cos que es mencionen, per saber si reconeixen els segments corporals i per preparar el seu cos per a les activitats de moviment posteriors. Es contempla que la majoria dels infants coneixen les seves parts, menys dos estrangers que encara no tenen familiaritzat l'idioma i moltes paraules no les entenen, de manera que es mouen per imitació.

- Equilibris dinàmics sobre diferents materials. (Proposta equilibris)

Els infants durant la sessió fan equilibris dinàmics per sobre els maons de diferents maneres. Aquests passen de peu, corrents, caminant però de costat, gatejant, caminant aixecant els genolls. El grup d'infants realitza equilibris per sobre els maons, sense cap mena de problema, d'aquesta manera, es veu que tenen un control del seu cos en la realització d'aquesta activitat. S'observa infants que la realitzen segurs i tranquils i altres, més nerviosos, però tot i això, ho realitzen bé. En canvi, les xanques no les utilitzen molts infants, només s'ha vist a uns vuit. Aquests aguanten l'equilibri a sobre del material, però no fan desplaçaments llargs. La seva mestra de psicomotricitat, comenta que tots saben utilitzar-ne i fer equilibris a sobre d'elles.

- Els desplaçaments realitzats amb el cos. (Proposta Passem túnels)

Els infants es desplacen per sota les peces, que tenen forma de mitja lluna i recreen un túnel, arrossegant la panxa pel matalàs i fins i tot, algun infant s'atreveix a fer-ho d'esquenes. També, gatejant utilitzant les cames i els braços de manera coordinada. Després, s'enfilen per la peça quadrada que sobresurt i que hi ha posada al mig dels dos matalassos. Molts infants la passen de peu, altres gatejant i fins i tot algun arrossegant-se. Destacar que molts es queden a sobre d'ella, i després salten. Aquests mostren un domini en els diferents desplaçaments elementals.

- **Els moviments corporals coordinats i adaptats a l'espai de joc. (Proposta Circuit)**

A les diferents zones del circuit, els infants es desplacen de la següent manera per sobre de les peces de psicomotricitat: fent tombarelles, fent “croquetes”, arrossegant el seu cos (d'esquena o panxa tocant a terra), asseguts arrossegant el cul o lliscant-se, de peu, corrents, caminant, fent saltets, caminant mantenint l'equilibri, gatejant, enfilant-se, entre d'altres. S'observa la coordinació de tots aquests moviments, encara que hi ha dos infants que no controlen la força de les seves accions i n'hi ha dos que les realitzen massa insegurs, cosa que provoca que no adaptin els seus moviments als espais de joc.

La resta no es veu com fan moviments controlats i adaptats a l'espai.

- **El salt des de dues plataformes. (Proposta Saltem)**

En aquesta, realitzen el salt des de dues plataformes diferents. S'observa que tots fan salts. Encara que es veu, que alguns infants a més de baixar saltant de les plataformes, ho fan arrossegant el seu cos d'un costat a l'altre. Molts, ho fan corrents. També, s'observa com experimenten diferents maneres de moure's amb el seu cos. Hi ha un infant que fa un fet curiós, i és que després de fer el salt, s'asseu directament a terra.

Transcorregut el temps de les propostes, es recullen tots els materials emprats.

- **La relaxació del cos. (Proposta Relaxem-nos)**

Tots els infants no aconsegueixen relaxar el seu cos. Per un costat, els tres infants més moguts o nerviosos, és impossible que adequin el seu to muscular a l'activitat de relaxació, ja que no paren de moure's per la sala. En canvi, la resta sí que aconsegueixen relaxar el seu cos, sense parlar i moure's, i estar tranquils escoltant la música.

- **El funcionament de l'ambient.**

A la primera part, a l'assemblea inicial, s'observa que els infants tenen ben adquirides les normes, ja que durant el seu nomenament participen de manera constant. A la part del desenvolupament de les propostes, es veu com el grup gaudeix de les diferents activitats i com aquest desenvolupa accions motores globals. Les activitats es fan adaptades al grup – classe. A més es té en compte la distribució d'aquestes per la sala i el material. A l'assemblea final, última part, es pregunta quines propostes els ha agradat més, i aquests contesten, el circuit, i el túnel, i si han gaudit durant l'ambient, que tots afirmen que sí.

- **Altres:**

Molts infants desenvolupen joc simbòlic durant la sessió. Alguns juguen a policies, corrent per la sala i imitant el soroll de les sirenes. Altres utilitzen peces de psicomotricitat i els hi donen un ús especial com si fos un objecte, animal o altre. També, es fomenten les seves habilitats socials a través de les seves interaccions amb els iguals i mestres, del joc que realitzen, entre d'altres. A més, s'afavoreix la seva part més emocional, ja que l'infant adquireix seguretat a través de les seves accions i moviments, desenvolupa la seva personalitat gràcies a les vivències durant la sessió. També, es desenvolupa el seu autoconcepte i esquema corporal. Sorgeixen noves emocions. Altres, es miren a l'espill i s'observen.

Diari: Ambient Manipulem

- **Utilització de les tisores i la tècnica del retall. (Proposta Tallem el pèl)**

Vuit infants agafen correctament les tisores utilitzant una mà per fer el retall. Aquests, retallen amb precisió i tenint un control de l'instrument. Es veu com retallen els trossos de llana llargs que sobresurten de la plantilla, amb facilitat, i alhora desenvolupen la coordinació de l'ull - mà.

En canvi, tres infants no agafen correctament les tisores, ja que necessiten les dues mans per fer el retall, i això els impedeix fer-lo amb precisió.

- **La coordinació de l'ull – mà en l'acció de recollir i deixar objectes. (Proposta Pesquem taps)**

Pocs infants desenvolupen l'activitat, de recollir i deixar els taps amb la cullera. Els que sí que la fan, mostren coordinació en els moviments manuals que impliquen l'acció de recollir i deixar els taps amb la cullera.

En canvi, molts d'ells juguen amb la cullera i l'arròs que hi ha dins de la safata. Tot i això, s'observa que la cullera la manipulen correctament i que són capaços d'agafar els taps amb ella.

- **La introducció d'elements petits amb facilitat. (Proposta Enfilem)**

La major part del grup mostra destresa i precisió en la introducció d'elements petits en les diferents estructures proporcionades. Aquests manipulen amb facilitat els elements petits i controlen els seus moviments en la realització de l'acció d'enfilem. En canvi, tres tenen dificultat en manipular elements petits cosa i els costa introduir-los als llocs corresponents.

- **La realització de la pinça en l'acció d'estendre la roba. (Proposta Estenem roba)**

Més de la meitat del grup desenvolupen els moviments i la força dels seus dits fent la pinça mentre agafen una peça de roba i una agulla de fusta, l'obren i, estenen la roba al cordill. S'observa la facilitat en les accions diferents que implica l'activitat. A més a més, molts d'ells quan es posen a treure la roba del cordill, tot seguit, la pleguen i la deixen dins de la safata, on estava a l'inici. També, afirmen que són el papa i la mama a casa, de manera que es contempla que fan joc simbòlic imitant rols. En canvi, hi ha algun infant que no té suficient força als dits per dur a terme l'acció d'estendre roba.

- **La construcció de torres amb moviment manuals coordinats. (Proposta Fem torres)**

Uns tres infants manipulen els tubs sense problema, i a més s'observa que controla els seus moviments manuals en la construcció de torres. Molts d'ells tenen precisió. En canvi, hi ha un que només juga i manipula els tubs, però no duu a terme construccions, i un altre, només els apila.

En acabar el desenvolupament de les propostes, es recull conjuntament el material utilitzat.

- **El funcionament de l'ambient.**

A la primera part, a l'assemblea inicial, s'observa que els infants tenen les normes ben apreses, ja que participen de manera activa en el seu recordatori. Quant a les propostes, s'aprecia que totes no han tingut el mateix èxit, de manera que hi ha unes que han funcionat més, com "Enfilem", "Estenem roba" i "Tallem el pèl", i les altres menys. Tot i això, estaven ben distribuïdes per l'aula i tenien el seu material. Encara que, a la "Tallem

el pèl” s’ha inclòs papers per retallar. A l’última part, es pregunta als infants quines activitats els ha agradat més i responen gairebé tots la d’estendre roba i d’enfilar elements.

Diari: Ambient Natura

- **La creació de mandales emprant elements naturals i reciclats. (Proposta Elaborem mandales)**

Pocs infants es dediquen a dissenyar mandales. Els que sí que ho fan, utilitzen els elements i creen dibuixos amb simetries, o sigui corresponen el que posen a un costat amb l’altre. També, algun fa alguna cara, una casa... A més, es participa creant una cara o un cotxe amb els elements per animar-los a fer produccions, i molts d’ells ho imiten.

En canvi, altres no creen mandales, però sí que manipulen i donen ús als elements per a altres funcions. Per exemple: enfilen els elements naturals, en aquest cas, les castanyes i les garrofes, pels tubs de cartó, miren pels tubs, posen tubs dins de tubs, col·loquen molts elements a sobre dels tapets, és a dir, fan joc amb els elements... S’observa que mentre manipulen elements, també, desenvolupen la coordinació de l’ull – mà.

- **La manipulació de la sorra amb l’ajuda dels estris. (Proposta Juguem amb la sorra)**

Els infants exploren la sorra utilitzant els estris oferts: agafen la sorra amb pales o amb les mans i la posen dins de pots, la posen i treuen del pot utilitzant pales, agafen sorra amb la mà i la posen a l’escorredor, amb l’embut agafen sorra i veuen com surt per sota, la treuen de la safata i la deixen a terra i al revés, amb una pala omplen l’embut, i juguen amb ella. Gràcies a la sorra, manipulen diferents estris, i els donen diversos usos.

Molts, realitzen joc simbòlic afirmant que estan a la platja jugant a la sorra. Entre ells, s’omplen els pots.

- **La pintura amb espècies fent ús dels instruments proporcionats. (Proposta Pintem)**

Els infants pinten amb els pinzells al paper d’embalar i també, estampen amb la patata. Gairebé la majoria del grup realitza la pintura amb espècies a través de diferents estris.

D'aquesta manera, s'observa que manipulen i utilitzen diferents estris per realitzar la tècnica de pintura lliure. També, una nena comenta que està dibuixant un poble.

- **El resseguiment dels traços fent moviments manuals precisos. (Proposta Resseguim)**

Només un infant ressegueix completament el traç amb els elements naturals. En canvi, uns tres ho intenten, però sense completar-lo. Tot i això, els que sí que proven l'activitat, manipulen els elements amb precisió, i de manera controlada els posen a sobre del traç.

- **La correspondència dels taps amb les plantilles correctament. (Proposta Fem correspondències)**

Gairebé pocs infants realitzen les correspondències. Encara que els que sí que ho fan, s'observa que relacionen correctament el tap amb la lletra o el número corresponent. A més, desenvolupen la motricitat fina, manipulant elements, i alhora la coordinació de l'ull i la mà en la realització de les correspondències.

En acabar el desenvolupament de les propostes, es recull conjuntament el material i s'ordena l'aula.

- **El funcionament de l'ambient.**

A l'inici, es duu l'assemblea i s'explica les propostes, es recorda les normes i es respon a les preguntes. L'alumnat participa en el recordatori de les normes, ja que les tenen ben adquirides, i fa moltes preguntes relacionades amb les activitats. Al desenvolupament de les propostes, les que comporten més experimentació i manipulació més lliure, com la de "Pintem" i "Juguem amb la sorra", han funcionat més que la resta que eren més dirigides i hi havia un objectiu més marcat. Tot i això, la distribució de totes a l'aula ha estat l'adient i els materials també. A l'assemblea final, es pregunta per les seves preferències quant a propostes i les seves respostes han estat variades, o sigui, uns manifesten la proposta de la sorra, uns altres la de pintura i tres nens, la dels mandales perquè han fet coses amb els elements, però afirmen que han gaudit molt a l'ambient.

- La manipulació aleatòria i exploratòria del grup a les activitats de l'ambient.

La manipulació aleatòria i exploratòria del grup en les activitats. En aquesta sessió les activitats que hi havia a l'ambient permetien desenvolupar la manipulació aleatòria i exploratòria de l'alumnat. Es va observar com a les propostes “Juguem amb la sorra” feien manipulació aleatòria. En canvi a les “Resseguim”, “Fem correspondències”, “Pintem” i “Elaborem mandales” feien l'exploratòria. Encara que a “Elaborem mandales”, es va observar que desenvolupaven l'aleatòria, ja que molts d'ells utilitzaven el material per plaer i jugar i no per fer l'activitat establerta.